

Mišljenja roditelja potencijalno darovite djece o suradnji s odgojno-obrazovnom ustanovom

Kutleša, Nera

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:189:126340>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Teacher Education - FTERI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Nera Kutleša

Mišljenja roditelja potencijalno darovite djece o suradnji s odgojno-obrazovnom ustanovom

DIPLOMSKI RAD

Rijeka,2022.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

Mišljenja roditelja potencijalno darovite djece o suradnji s odgojno-obrazovnom ustanovom
DIPLOMSKI RAD

Predmet: Poticanje darovitih

Mentor: dr.sc. Jasna Arrigoni

Komentor: Izv.prof.dr.sc. Petra Pejić Papak

Student: Nera Kutleša

Matični broj: 6019831102990113741

U Rijeci
rujan,2022

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

„Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da sam završni rad izradila samostalno, uz preporuke i savjetovanje s mentorom. U izradi rada pridržavala sam se Uputa za izradu završnog rada i poštivala odredbe Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci o akademskom poštenju.“

Nera Kutleša

SAŽETAK

Pojmovnim određenjem darovitosti, prikazom osobina darovitih učenika te stavljanjem naglasaka na pravovremenu identifikaciju darovitih učenika, u radu su prikazani stavovi roditelja potencijalno darovite djece o suradnji s odgojno-obrazovnom ustanovom. Ukazuje se na kompleksnost roditeljstva te izazove koji se mogu pojaviti u obitelji s darovitom djecom, a naglasak se stavlja na stvaranje pozitivnog obiteljskog okruženja kako bi se osigurao pravilan razvoj u skladu s djetetovim potrebama. Posebno se ističe važnost i složenost suradnje između roditelja i škole, uz navođenje potencijalnih teškoća koje se mogu javiti. Opisani su oblicima suradnje koji se provode u dosadašnjoj praksi.

U drugom dijelu rada prikazani su rezultati istraživanja provedenog na području Republike Hrvatske, među roditeljima (N=42) čija su djeca identificirana kao darovita. Ispitivanjem roditelja nastojali su se utvrditi njihovi stavovi o suradnji s odgojnom obrazovnom ustanovom, odnosno zadovoljstvo otvorenošću škole, potencijalne prepreke u suradnji, zadovoljenost ostvarenom komunikacijom te utjecaj koji roditelji imaju na školu i obrazovanje svojeg darovitog djeteta.

Ključne riječi: darovitost, daroviti učenici, roditeljstvo, odgojno-obrazovna ustanova, suradnja

SUMMARY

By defining the concept of giftedness, presenting the characteristics of gifted students, and emphasizing the early identification of gifted students, the paper presents the views of parents of potentially gifted children on cooperation with educational institutions. The complexity of parenting and the challenges that can arise in a family with gifted children are pointed out, and the emphasis is placed on creating a positive family environment to ensure proper development in accordance with the child's needs. The importance and complexity of cooperation between parents and the school is particularly emphasized, with potential difficulties that may arise. They are described by the forms of cooperation that are carried out in practice so far.

The second part of the paper presents the results of research conducted in the Republic of Croatia, among parents (N=42) whose children have been identified as gifted. By examining the parents, we tried to determine their views on cooperation with the educational institution, i.e., satisfaction with the openness of the school, potential obstacles in cooperation, satisfaction with the achieved communication and the influence that parents have on the school and the education of their gifted child.

Keywords: giftedness, gifted students, parenting, educational institution, cooperation

Sadržaj:

1. UVOD.....	1
2. DAROVITI UČENICI	3
2.1 Darovitost.....	3
2.2 Osobine darovitih učenika	6
2.3 Identifikacija darovite djece.....	9
3. RODITELJSTVO I DAROVITA DJECA.....	11
3.1 Izazovi roditeljstva	11
3.2 Poticajno obiteljsko okruženje.....	15
4. SURADNJA RODITELJA I ODGOJNO OBRAZOVNE USTANOVE.....	18
4.1 Suradnja roditelja darovite djece i odgojno-obrazovne ustanove.....	19
4.2. Oblici suradnje	22
4.2.1 Tradicionalni oblici suradnje	22
4.2.2 Suvremeni oblici suradnje.....	24
4.3. Teškoće u suradnji	26
4.4. Model suradnje roditelja i škole	30
5. ISTRAŽIVANJE	33
5.1 Predmet, cilj i svrha istraživanja	33
5.2 Hipoteze	33
5.3 Opis Instrumenta	34
5.4 Metodologija istraživanja.....	35
5.5 Uzorak	35
6. REZULTATI I INTERPRETACIJA.....	37
7. ZAKLJUČAK	61
8. LITERATURA	64

1. UVOD

Suradnja roditelja i škole vrlo je važna za akademski uspjeh učenika i njegov cjeloživotni razvoj. Uključivanje u dječje obrazovanje, kod roditelja stvara veću zainteresiranost u školske aktivnosti te ih potiče na rad s djecom kod kuće, a kod djece rezultira stvaranjem pozitivnih stavova prema školi i utječe na njihovo ponašanje. Suradnjom s roditeljima, učitelji dobivaju uvid u dječje obiteljsko okruženje te im na taj način pružaju informacije koje koriste u svojem radu. Iako postoje mnoga istraživanja o važnosti suradnje, zbog svoje složenosti, suradnja se često svode na tradicionalne oblike suradnje poput roditeljskih sastanaka i individualne razgovore čiji je glavni cilj informiranje roditelja o učenikovom uspjehu te mogućim poteškoćama.

Darovita djeca izrazito su znatiželjna, postavljaju niz pitanja, brzo uče i lako pamte te o svijetu razmišljaju drugačije od svojih vršnjaka. Njihova intenzivna znatiželja može ih dovesti u nevolje, osobito kada pokušavaju shvatiti kako nešto funkcionira. Mogu imati visoku razinu energije, a opet biti vrlo osjetljivi i perfekcionista. Darovita djeca, odnosno učenici, izloženi su stalnim osjećajima dosade, frustracije i depresije ukoliko se njihov potencijal ne prepozna i usmjeri.

Prepoznavanje darovitosti je važno jer da bi ustrajala, darovitost je potrebno njegovati. Roditelji darovite djece pod velikim su pritiskom kako bi osigurali poticajno i sigurno okruženje za pravilan dječji razvoj. Iako se o darovitosti istražuje i govori od 20. stoljeća, u današnjem obrazovanju darovita djeca su često zanemarena te se o njihovim potrebama rijetko raspravlja. Učiteljima rad s darovitom djecom predstavlja veliki izazov te nažalost škole ne ulažu sredstva kako bi se osiguralo kvalitetno obrazovanje u skladu s njihovim potrebama. Roditeljska uključenost u obrazovanje darovite djece, ključna je za uspješan razvoj te je bez nje nemoguće ostvariti kvalitetne rezultate. Roditelji pružaju učiteljima uvid u kompleksne zahtjeve koje darovita djeca donose te bez njihovog utjecaja ne mogu ostvariti kvalitetan rad u školi. Osim toga potrebno je da roditelji kod kuće provode obrazovne aktivnosti s djecom a to je moguće jedino ukoliko se uspostavi dobar odnos između roditelja, učitelja i škole.

Pozitivan utjecaj suradnje roditelja i škole odavno je prepoznat te je danas fokus mnogih istraživanja. Ono predstavlja veliki dio rada učitelja i bitno je da su oni upoznati sa svim aspektima ovog kompleksnog odnosa. Pregledom literature ustanovljeno je da suradnja

roditelja darovite djece i škole kao zasebnog područja zanemarena iako je istaknuto da je bez nje nemoguć kvalitetan i potpun razvoj djeteta.

Ovaj rad sastoji se od dva dijela, teorijskog i istraživačkog dijela. U prvom teorijskom dijelu iznesen je prikaz ključnih pojmova koji se odnose na darovitost i darovitu djecu, roditeljstvo darovite djece te suradnju između roditelja i škole. Drugi, istraživački dio odnosi se na prikaz istraživanja kojemu je cilj bio ispitati stavove roditelja darovite djece o suradnji s odgojno-obrazovnom ustanovom.

Temu sam odabrala za svoj diplomski rad kako bi se upoznala sa dosadašnjim iskustvima roditelja darovite djece i njihovim pogledom na pristupačnost škole koje njihovo dijete pohađa. Smatram kako će mi prikupljeni rezultati pomoći da povećam svoje znanje o darovitoj djeci, njihovim potrebama te potrebama njihovih obitelji. Isto tako nadam se da će svatko tko pročita ovaj rad uvidjeti važnost suradnje s roditeljima darovite djece, na koje bi trebali gledati kao na partnere, a ne kao na dodatne smetnje u radu s djecom.

2. DAROVITI UČENICI

„Pojedinci čiji su darovi otkriveni i kultivirani bili su kao slučajni izdanci dragocjenog kamena, dok su veliki rezervati ljudskih talenata ležali neotkriveni“

John W. Gardner

Razmatranje teme darovitosti uvodno je značajno sagledati kroz kontekst razumijevanja što znači kada je dijete darovito. Mnogi su razlozi koji navode težinu razumijevanja pojma darovitosti, ali dva se ističu kao bitniji. Prvi razlog je taj što ne postoji univerzalno dogovorena definicija kvalitete intelekta i osobnosti potrebnih za kategorizaciju djeteta kao nadarenog. Drugi razlog opisuje snažne i zbunjujuće mitove o darovitoj djeci i odraslima koji postoje u našem društvu (Barbara Klein, 2007). Stoga ne postoji jednoznačna definicija darovitosti te postoje mnogi načini identificiranja darovitih učenika na temelju različitih testova, ali mnoga djeca sjede u školskim klupama te se svakodnevno zanemaruju njihovi darovi jer se ne uklapaju u tipičnu darovitost koja je obilježena a fokusirani su samo na akademski uspjeh.

2.1 Darovitost

Nerijetko čujemo kako odgajatelji i učitelji govore o tome kako su sva djeca darovita. Iako sva djeca jesu dar u svijetu te u našim životima, govoreći kako su sva djeca darovita smanjujemo značenje terminu darovita djeca. Pojam darovitosti i njegovu važnost uvidjeli su davno već veliki filozofi, a jedan od njih je bio Platon koji se zalagao za identificiranje takvih pojedinaca.

Termin „nadaren“ ili darovit izvorno se koristio kako bi se opisala djeca koja pokazuju neobičnu intelektualnu preuranjenost ili nakon razvoja testa inteligencije kako bi se opisala djeca s visokim rezultatom na tim testovima. Osim toga pojam se koristio i u nekim područjima umjetnosti za označavanje pojedinaca s izvanrednim talentom. Korištenjem termina darovit naglašavale su se genetske odnosno naslijeđene sposobnosti. Razumijevanje inteligencije i njezine uloge u darovitosti naglasio je američki psiholog Louis Leon Thurstone (1936) koji je u svojem otkriću spoznao da ljudi posjeduju diferencirane i jedinstvene obrasce kognitivne sposobnosti (numeričke, verbalne i prostorne) koje čine komponente opće inteligencije.

Darovitost možemo opisati kao nevidljivi dar koji određeni pojedinci posjeduju. Ukoliko se s tim darom ne postupa u skladu s njegovim potrebama ono nikada neće procvjetati te će ostati zaboravljen. Ta neotkrivena sposobnost odnosno dar veliki je gubitak za cjelokupno društvo te donosi bol pojedincu koji je posjeduje. Darovitost se može pronaći na neobičnim mjestima samo je potrebno znati što treba tražiti. Darovitost je često zanemarena tijekom školovanja psihologa, psihijatra te učitelja i odgajatelja, a razlog tome je smatranje kako postoji premaleni broj takvih pojedinaca.

Prema Pravilniku o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju darovitih učenika pojam darovitosti je opisan kao spoj osnovnih skupina osobina koje osobi stvaraju uvjete za dugoročno ostvarivanje natprosječnih rezultata u jednom ili više područja ljudske djelatnosti. Determinirana je visokim stupnjem razvijenosti pojedinih sposobnosti te ekstrinzičnom i intrinzičnom motivacijom. Darovitost čine tri skupine osobina, natprosječna opća ili specifična sposobnost, motivacija i visoki stupanj kreativnosti. U istom Pravilniku je navedeno kako se darovitost kod pojedinca može iskazati u različitim područjima sposobnosti. Sukladno tome područja darovitosti su podijeljena na opće intelektualne sposobnosti, stvaralačke, sposobnosti za određene nastavne i znanstvene sfere, sposobnosti u umjetnosti, socijalne i sposobnosti vođenja te psihomotorne sposobnosti (NN, 1990, 173 prema Adžić 2011: 171-184).

Darovitost je često pod utjecajem tipizacije, te je nerijetko povezano sa akademskim uspjehom. Termin darovitosti je specifičan za dob osobe te se odnosi na potencijal koji mlada osoba pokazuje odnosno ta mlada osoba pokazuje ubrzan način učenja u odnosu na svoje vršnjake. Koncept darovitosti utemeljen na postignućima razlikuje se od koncepta utemeljenog na sposobnostima i inteligenciji te se on fokusira na vanjskom iskazivanju talenta i/ili darovitosti. Iako još uvijek nije dokazano je li darovitost nešto što pojedinac dobiva rođenjem ili je darovitost produkt okoline, mnogi znanstvenici smatraju kako je ono zapravo kombinacija navedenog. James Gallagher (2000) smatra kako postoje djeca koja su rođena sa neurološkom konstitucijom koja im dopušta da brže uče, pamte više, informacije procesuiraju na brži i efikasniji način te dolaze do više novih i neobičnijih ideja od svojih vršnjaka. Kao razlog tome navodi neosporenu činjenicu da postoje „čuda od djeteta“ koja se uvelike razlikuju od svojih vršnjaka. Autor smatra kako je nemoguće takve darove i razlike u osobinama dodijeliti isključivo utjecaju okoline i okolišnim čimbenicima.

Potencijal za darovitost odnosno pokazivanje visoke razine intelektualnog razvoja vidljiv je vrlo rano u djetetovom životu. Od 1970-ih mnoge studije pokazuju kako je to rezultat djetetove genetike ali i bogatog i primjerenog okruženja u kojem to dijete živi i raste. Iako su stari koncepti inteligencije i darovitosti nerijetko bili ograničeni na analitičko i racionalno razmišljanje, danas se smatra kako darovitost uključuje povezanost i isprepletenost svih područja moždane funkcije, fizičku osjetljivost, emocije, kognitivnu spoznaju i intuiciju. Visoka inteligencija danas je viđena kao ishod naslijeđa odnosno genetike te stečenih karakteristika, neovisno izražava li se u kognitivnim sposobnostima kao što je generalizacija, sposobnost apstraktnog razmišljanja ili specifične sposobnosti kao što je kreativno ponašanje. (K. Rogers i Silverman, 2001).

Prema ¹Nacionalnoj udruzi za darovitu djecu, darovita osoba je ona koja pokazuje izvanrednu razinu sposobnosti (iznimnu sposobnost rasuđivanja i učenja) ili kompetencija (dokumentiranih izvedbi ili postignuća) u jednoj ili više domena. Kako osoba stari te prolazi kroz adolescenciju razina motivacije i postignuća postaju primarne karakteristike darovitosti pojedinca. Udruga također navodi kako darovitost ne bih smjeli miješati sa alatima kojom se procjenjuje darovitost, visoki rezultat u IQ testu je zapravo znak da darovitost postoji a ne sama darovitost. Nitko ne može sa sigurnošću reći koja djeca će kao odrasli pojedinci ostvariti velika postignuća međutim ,psiholozi su tijekom zadnjeg stoljeća bili u mogućnosti identificirati djecu čiji se razvoj uvelike razlike od norme i koja zahtijevaju veće poticaje kako bi se omogućio njihov optimalan razvoj.

Donald Treffinger and John Feldhusen (1996) navode da darovitost obuhvaća 10 % stanovništva, specifično je i vezano za domene, uključuje postignuća ili potencijal za priznato postignuće, zahtjeva intrinzičnu i ekstrinzičnu motivaciju, usmjerena je na vanjske manifestacije te je uočljiva kod adolescenata ili odraslih ljudi.

U mnogim knjigama te člancima raspravlja se o tome kako djeca pokazuju darovitost na različite načine te u različitim domenama. Jedno dijete pokazati će darovitost za matematiku, drugo za jezik i pisanje, a treće u potpuno drugoj domeni. Informacija da djeca ne pokazuju darovitost u istim područjima je poznata svima ali činjenica da postoje različite razine darovitosti nerijetko je zanemarena. U mnogim stranim školama djeca su podijeljena na

¹ National Association for Gifted Children. Pribavljeno 20.08.2022., sa <https://www.nagc.org/>

darovitu i nedarovitu djecu te se djecu koja su smještena u darovitu grupu tretira kao da su svi slični odnosno da je njihova darovitost slična (Gross, 2009).

Prema Gross (2009) darovitost se pojavljuje u stupnjevima. Opseg darovitosti jednako je važan kao i određivanje opsega invaliditeta. Raspon broja djece koja se nalaze na vrhu darovitosti odnosno koja čine 1% sa IQ od 135 do više od 200, širok je kao i rezultati u rasponu od 2 do 98 (Gross, 2009)

2.2 Osobine darovitih učenika

Iako se kod svakog djeteta darovitost manifestira na drugačije načine, postoje određeni uzorci ponašanja koji su vidljivi kod većine darovite djece. Darovita djeca tako pokazuju veću znatiželju, kontinuirano postavljaju pitanja, imaju ubrzani tempo razmišljanja i učenja te imaju razvijeno kritičko mišljenje. Ubrzano razvijaju jezične i matematičke vještine, uporni su u slijeđenju svojih interesa te često dolaze do novih naizgled nespojivih ideja. Emocionalno darovita djeca pokazuju veće razumijevanje za svoju različitost, neobičnu osjetljivost za pokazivanje osjećaja te nerijetko pokazuju osjetljivost za probleme drugih. Kod darovite djece vrlo je čest asinkroni razvoj odnosno velika razlika između fizičkog i intelektualnog razvoja. Tipično je za darovitu djecu da pokazuju viši stupanj mentalne razvijenosti u usporedbi s fizičkim i emocionalnim razvojem (K. Rogers i Silverman, 2001.).

Godine 1973. razvijena je skala karakteristika darovitosti koja se sastojala od 16 stavki. Skalu je razvila Linda Sulverman, licencirana i savjetodavna psihologinja. Ova skala koristi se od 1979. godine te je služila kao alat za izdvajanje u kliničkom testiranju. Instrument je bio prikazan roditeljima koji su morali dati objašnjenja za navedene karakteristike u instrumentu. Ovim alatom utvrđuje se vjerojatnost u darovitom rasponu testiranog djeteta na standardiziranoj ljestvici inteligencije. Navedeni instrument se sastoji od Likertove ljestvice od 4 točaka u rasponu od Nije vjeran do vrlo istinito. Proširen je na 25 osobina koje se pojavljuju u raznim literaturama o darovitoj djeci te je utvrđeno da predviđaju darovite pojedince. Instrument je korišten u mnogim kliničkim istraživanjima, te je također korišten i u obrazovnim ustanovama za koje je prilagođen kako bi učitelj mogli vjerodostojno prisustvovati instrumentu. Kroz istraživanja pokazalo se kako je navedeni instrument najkorisniji za testiranje djece između 3. i 18. godina. Tijekom sastavljanja instrumenta odabrani su određeni kriteriji koje se trebalo slijediti.

Kriteriji izrade Skale karakteristika darovitosti

1. Većinsko se ocjenjuju darovita djeca
2. Primjenjuje se na široki dobni raspon
3. Generaliziran za djecu različitih socioekonomskih, etničkih i kulturnih pozadina
4. Spolna ravnopravnost
5. Lako primjenjiv u kućnom okruženju
6. Jasan i kratko sročeni za lako tumačenje roditelja
7. Vrijedi na najnižim i najvišim razinama darovitosti
8. Ima potporu kliničkih i empirijskih istraživanja (Silverman, 1978)

Skala Karakteristika darovitosti

U usporedbi s ostalim vršnjacima, do koje mjere ovi opisi odgovaraju vašem djetetu?

- Dobar mislioc
- Ubrzano uči
- Ima proširen vokabular
- Ima odličnu memoriju
- Ima dug raspon pažnje (kad je zainteresiran)
- Osjetljiv je
- Pokazuje empatičnost
- Perfekcionista je
- Intenzivan
- Moralno osjetljiv
- Vrlo je znatiželjan
- Uporan
- Ima visoku razinu energije
- Preferira starije društvo
- Ima veliki raspon interesa
- Ima odličan smisao za humor
- Rano je naučio čitati (ako je premlad za čitanje, voli kad mu drugi čitaju)
- Zabrinut za pravdu
- Prosudba ponekad prezrela za njegovu dob
- Strastveni promatrač
- Ima bujnu maštu
- Vrlo kreativan
- Propitkuje autoritet
- Vješt s brojevima
- Dobar u slagalicama

(Silverman, 2003)

Uzimajući u obzir navedene karakteristike, važno je istaknuti kako su neke karakteristike veći pokazatelj darovitosti odnosno češće prisutni kod darovite djece. U provedenim istraživanjima karakteristike poput proširenog vokabulara, odlična memorija, ubrzano učenje, zanimanje za knjige, učestalo propitkivanje i matematičko znanje bili su važni pokazatelj u određivanju

darovite djece od prosječne. Djeca koja su pokazala visoku razinu darovitosti (>160 IQ) također su u visokom postotku bila opisana kao emocionalno osjetljivija te su se osjećali ugodnije u starijem društvu. (K. Rogers i Silverman, 2001)

2.3 Identifikacija darovite djece

Kada govorimo o identifikaciji darovite djece, roditelji su najčešće prve osobe koje primijete neobične karakteristike koje bi mogle upućivati na činjenicu da je njihovo dijete darovito. Nerijetke su situacije u kojima roditelji propitkuju svoja razmišljanja i opažanja zbog toga što nisu previše upućena na karakteristike i osobine darovite djece ili ljudi iz njihove okoline poput članova obitelji, učitelja i drugih stručnih djelatnika škole propitkuju njihova zapažanja. Iako se roditelji često susretnu s nevjericom okoline, moraju biti svjesni činjenice da su oni ti koji svoje dijete mogu najvjernije procijeniti. Roditelji se nalaze u poziciji u kojoj mogu svakodnevno promatrati i dokumentirati talente i darove svoje djece (Joan Franklin Smutny, 2011). Vrlo je važno da se identifikacije darovite djece dogodi što ranije kako bi došlo do optimalnog razvoja djeteta. Ukoliko se darovitost ne detektira na vrijeme te se ne provodi odgovarajuća stimulacije kod djeteta, mogući je gubitak darovitosti (J. Gallagher, 1979; Henderson & Ebner, 1997; M. Lewis & Louis, 1991).

Roditelji mogu započeti identifikaciju darovitog djeteta, upoznavanjem karakteristika koje su često uočljive kod darovite djece između četvrte i osme godine. Karakteristike poput izražene znatiželje, povećani vokabular, dobro pamćenje, maštovito rješavanje problema i mnoge druge, roditelji mogu lako uočiti u svakodnevnoj interakciji s djetetom (Joan Franklin Smutny, 2011).

Kao što je i prije napomenuto, vrlo je važno da se identifikacije provede što ranije kako bi se stvorili preduvjeti za daljnji razvoj. Čudin-Obradović (1991:92) upućuje da pravo vrijeme za počinjanje s procesom identifikacije zavisi o znakovima koji upućuju na visoke sposobnosti odnosno kada su ti znakovi bili prepoznati od strane roditelja, odgajatelja ili učitelja.

Koren (1989) govori o tome da proces identifikacije treba započeti prije ulaska u školu, te se nastaviti u razrednoj nastavi. Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju darovitih učenika u članku 3 navodi kako identifikacija darovitih učenika uključuje sve učenike svih dobnih razina čitavog odgojno-obrazovnog razvoja. U istom Pravilniku, članku 4, navodi se

kako identifikaciju odnosno procjenjivanje osobina darovitih učenika izvršavaju učitelji te stručni suradnici. Tijekom identifikacije, škole se koriste informacijama koje su zadobili od strane roditelja, odgajatelja te ostalih stručnjaka koji imaju uvid u osobine darovitih učenika. Temeljem informacija koje su sakupljene procjenjivanjem učenika, stručni tim određuje područje darovitosti te se zatim osniva učiteljsko vijeće čiji se članovi zatim biraju prema potrebama. Identifikacija darovitih učenika opisana je kao stručan i neprekidan proces tijekom kojeg se koriste stručne upute i instrumente za određivanje darovitih učenika, izrađeni od strane zavoda za školstvo.

Na početku 20. stoljeća, Albert Binet razvio je IQ test za predviđanje onih koji će ostvariti veliki uspjeh u školi, te kojima će biti potrebno pružiti dodatnu podršku. Rad Alberta Bineta proširio je Lewis Terman koji je razvio ideju o kvoti inteligencije kao jedinom pokazatelju darovitosti. Lewis Terman je osmislio klasifikacijsku shemu koja se koristi i dan danas. Rezultate IQ testa definirao je na sljedeći način, osoba koja ostvari rezultat 135 opisana je kao umjereno nadaren, ostvarivanje rezultata iznad 150 definira osobu kao izuzetno nadaren te koliko osoba ostvari rezultat iznad 180 definirana je kao duboko nadaren (Clive Tunnicliffe, 2010). Iako se IQ test koristi pri identifikaciji darovitih učenika, on nije niti može biti jedini pokazatelj darovitosti.

3. RODITELJSTVO I DAROVITA DJECA

Roditelji kao i cijela obitelj imaju dugoročne utjecaje na svoju djecu. Oni oblikuju stavove i očekivanja koja dalje omogućuju visoku razinu razvoja. Neki od najbitnijih roditeljskih čimbenika su iznošenje vlastitih uvjerenja o uspjehu odnosno neuspjehu te vlastitim težnjama i očekivanjima o dječjim postignućima. Osim toga, djeca od roditelja uče o strategijama za samokontrolu i odgovornost te su oni zaslužni za stvaranje i razvoj bliskog obiteljskog okruženja. Kako darovita djeca rastu, od roditelja se zahtijeva da zadovolji sve složenije potrebe brzo rastućih i znatiželjnih umova (Jolly i sur. 2011). Pred roditelje je stavljen veliki izazov kako bi motivirali svoje dijete i njegovali njegove sposobnosti ali u isto vrijeme ne smiju zaboraviti da iako njihovo dijete posjeduje visoke sposobnosti, ono je i dalje dijete koje zahtijeva roditeljsku pažnju, toplinu i razumijevanje.

3.1 Izazovi roditeljstva

Neki roditelji su presretni sa vijешću da je njihovo dijete darovito. Gledaju na dijete kao novi statusni simbol te suosjećajnikom u vlastitoj posebnosti. Suprotno tome, postoje roditelji koji tu vijest o darovitosti svog djeteta poriču. Oni smatraju da tu činjenicu trebaju zanemariti ili olako shvatiti u odnosu na druge izazove s kojima se obitelji susreću. Naravno, postoje roditelji koji shvaćaju važnost te prepoznaju veliku odgovornost u odgajanju darovitog djeteta. Roditelji darovite djece koji prepoznaju potrebu za postavljanjem izazova te akademskim i socijalnim ubrzanjem, ne rijetko budu osuđeni od strane društva. Okolina često šalje poruke roditeljima da opterećuju svoje dijete ili da ga nepotrebno požuruju. Roditeljska reakcija te planiranje budućih akcija najvažniji je dio djetetovog obrazovnog, društvenog i emocionalnog razvoja. Jedna od najvećih prepreka uspješnog odgajanja darovitog djeteta je nedostatak obrazovanja roditelja i nesporazumom o tome što znači biti darovit. Iako većina roditelja intuitivno shvaća da je njihovo dijete darovito, imaju vrlo karakteristične obrasce reakcije kada se suoče sa svojim jedinstvenim izazovima i situacijama (Barbara Klein, 2006)

Odgoj djeteta i njegovanje njegovih potencijala, jedan je od najzahtjevnijih obaveza koje jedna osoba može obavljati. Roditelji moraju pripremiti svoje potomke na sve izazove s kojima će se susresti te u konačnici od njih napraviti ljude. Zadaća roditelja je da pripreme svoju djecu na fizičke, psihosocijalne i ekonomske uvjete u kojima će se u budućnosti pronaći. Roditeljstvo predstavlja davanje i veliku odgovornost ali i unutarnje zadovoljstvo, sreću i motivaciju za usavršavanje vlastitih osobina i karakteristika. Odgoj djeteta može unaprijediti psihološki razvoj roditelja, samopouzdanje te osjećaj dobrobiti. Roditeljstvo predstavlja mogućnost za suočavanje s novim situacijama i izazovima te prilika za testiranje svojih sposobnosti i različitih kompetencija. Prijelaz na roditeljstvo kod osobe izaziva velike stresove, a svaka nova faza donosi nove izazove i očekivanja (Bornstein, 2002)

Odgajanje i podizanje darovitog djeteta uz izazove s kojima se suočavaju svi roditelji, donosi i mnoge druge situacije koje od roditelja zahtijevaju velike napore. Osobe koje nisu u doticaju s darovitim i talentiranom djecom mogu pomisliti kako bi odgoj takve djece trebao biti jednostavniji i lakši, ali istina je daleko od toga. Roditeljstvo darovitog djeteta iziskuje od roditelja stalne napore kako bi zadovoljili potrebe svojeg djeteta koje su puno veće od potreba djeteta koje nije prepoznato kao darovito. Iako naravno svi roditelji žele poticati sposobnosti i njegovati interese svoje djece, svi roditelji ne osjećaju pritisak koji dolazi sa spoznajom da im dijete ima izniman potencijal.

Roditelji darovite djece rijetko se susretnu s ljudima koji pokazuju suosjećanje te koji razumiju zahtjevnost situacije u kojoj se oni nalaze. Odgoj darovitog djeteta može predstavljati jedan od najstrašnijih i nerijetko obeshrabrujućih izazova s kojim se obitelj može suočiti. Osim toga, odgoj djeteta koje posjeduje izvanredne sposobnosti ponekad izaziva negativne reakcije drugih u zajednici u rasponu od umjerene ambivalentnosti do potpunog neprijateljstva (Albert, 1990a, 1990b; Bloom, 1981,1985; Feldman and Goldsmith, 1991; Radford, 1990; Sears, 1979). Roditelji darovitog djeteta su stavljeni u specifičnu situaciju u kojoj moraju identificirati prirodu djetetove darovitosti te odlučiti kako odgovoriti na njegove potrebe.

Darovitost ne postoji u samo jednom obliku, već u nekoliko njih. Te vrste darovitosti mogu imati različite vrste utjecaja na roditeljstvo (Feldman, 2000; Goldsmith, 2000; Morelock, 2000; Morelock and Feldman, 1991, 1993; Piirto, 1998b, 1999b). Nažalost područje koje istražuje i pokušava pomoći onima koji posjeduju iznimne sposobnosti, usredotočilo se na jednu vrstu darovitosti. Ta darovitost odnosi se na osposobljavanje djeteta da se uspješno snalazi u tradicionalnoj školi te koje se identificira pomoću standardiziranih IQ testova ili postignuća. Izazovi s kojima se suočavaju roditelje djece koja ne posjeduju navedenu darovitost, već jednu

od drugih vrsta, nalaze se u nezahvalnoj poziciji jer često ne nailaze na pomoć od već dobro uspostavljenih kanala potpore. (Feldman, 2002; Piirto, 2002)

Kada se govori o darovitoj djeci i njihovim roditeljima, često postoji stigma da su darovita djeca pod velikim pritiskom preambicioznih roditelja. Ovaj način roditeljstva i forsiranje djece na postizanje uspjeha mogu rezultirati depresivnim i ljutim adolescentima i osobama koje u potpunosti izgube interes za ostvarivanje uspjeha. Upravo zbog toga, roditelji često od zajednice mogu čuti kako djecu trebaju osloboditi pritiska te ih pustiti da žive dječjim životom punim igre. Smatra se kako u zajednici postoji ovakvo stajalište, zbog vrlo niskih očekivanja koje kultura ima za djecu i njihova postignuća. Nažalost mnoga darovita djeca izgube interes u područjima u kojima pokazuju darovitost, što je rezultat nametanja. Forsiranje darovitog djeteta zajedno s drugim čimbenicima rezultira velikim nezadovoljstvom djeteta. Čimbenici koji mogu imati loš utjecaj na darovito dijete su zanemarivanje emocionalnih odnosa s djecom, uskraćivanje djetetove samostalnosti i dominantno roditeljstvo te iskorištavanje djeteta za osobne potrebe (Winner, 2005).

Darovitost djeteta uvelike ovisi o procesima koji uključuju utjecaj okoline, poticanje znanja, njegovanje dječjih interesa, stvaranje motivacije te stvaranje povoljnih emocionalnih uvjeta. David Elkind (1988) navodi kako roditelji darovite djece u pokušaju stvaranja najpovoljnijih uvjeta za svoje dijete mogu nametati svoje želje za postignućima, motivaciju, kriterije što može imati negativne posljedice na dijete i njegovu darovitost. Određivanje sadržaja koje djeca trebaju usvojiti, nametanje vremenskih ograničenja, roditelji oduzimaju djeci samostalnost te im uskraćuju situaciju u kojima mogu osjetiti posljedice svojih pogrešaka ali i da osjete ponos zbog svojih postignuća.

Barbara Klein (2006) navodi kako je uspostavljanje ravnoteže u obitelji ključno, a obiteljske odnose treba uspostaviti i njegovati. Ravnoteža će se uspostaviti ako se sa svakim članom obitelji postupa kao s jedinstvenim pojedincem i ako se svakom odaje poštovanje koje zaslužuje. Svaki roditelji treba naučiti slušati i cijeniti svako svoje dijete ali vrijedi i obrnuto. Djeca trebaju naučiti cijeniti roditeljski trud i važnost komunikacije. Nakon što je dijete identificirano kao darovito, roditelji mogu često imati brze prosudbe i akcije koje mogu uništiti obiteljsku ravnotežu. Problemi u obitelji se javljaju kada roditelji etiketiraju svoje dijete kao genije te kada njegova darovitost postaje njegov cijeli identitet. Iako se stavljanje etikete na dijete može činiti bezopasnim, nametnuti identitet je destruktivan način odnošenja prema darovitom djetetu. Kada roditelji dijele osobne percepcije s djetetom i ostalima, negativno utječu na njegov cjelokupni društveni i emocionalni razvoj. Ovakvim ponašanjem, roditelji

stvaraju nezdravi pritisak za isticanjem. Osim što etiketiranje stvara pritisak na darovito dijete, ono također stvara distancu između roditelja i djeteta ali i darovitog djeteta i njegovih braće i sestara. Etiketiranjem jednog djeteta kao nadređenog a drugog kao prosječnog, stvaraju se doživotni problemi za cijelu obitelj.

Disfunkcija i neravnoteža u obitelji stvaraju se kada se među članovima obitelji počinju razvijati favoriti. Zahtjevi i potrebe darovitog djeteta mogu natjerati roditelje da zaključe kako njemu trebaju pružiti svu svoju pažnju. Ovakvo ponašanje može rezultirati negativnim odnosima između braće i sestara. Pred roditelje se stavlja izazov za uspostavljanje ograničenja za vrlo znatiželjnu djecu. Zahtjevi i potrebe darovitog djeteta utječu i na ostale članove obitelji te vrijeme koje roditelji provode s djecom mora biti jednako raspoređeno (Barbara Klein,2006)

Osim etiketiranja djeteta, autorica Barbara Klein (2006) navodi kako je jedan od čestih problema s kojima se roditelji susreću pretjerano fokusiranje na djetetove jake strane i zanemarivanje njegovih slabijih strana. Roditelji djece koja pokazuju darovitost te kod koje je vidljiv ubrzani intelektualni razvoj, ne rijetko se posvete isključivo djetetovom akademskom uspjehu, dok se njegovo emocionalni ili fizički razvoj zanemaruju. S obzirom da je kod darovite djece vrlo čest asinkroni razvoj, roditelji trebaju posvetiti pažnju razvojnim osobinama djeteta. Neki roditelji se pretjerano poistovjećuju s postignućima darovitog djeteta, te njegovu posebnost pripisuju svojem radu. Ukoliko roditelji posvećuju veći dio svog vremena darovitom djetetu, može se javiti odbacivanje i ljutnja od strane braće i sestara. Također ostala djeca u obitelji mogu razviti nisko samopoštovanje, zbog natjecanja za roditeljsku pažnju i vrijeme.

Darovita djeca u svoje obitelji donose interakcije koje odjekuju kroz sve uobičajene obrasce obiteljskih odnosa. Svi roditelji naporno rade kako bi postignuli ravnotežu između svojih potreba i različitih potreba svoje djece, ali kod obitelji s darovitom djecom ovaj problem je uvećan. Odgoj darovite djece od roditelja iziskuje velika odricanja te posebnu zaštitu i brigu. Roditelji moraju ostvariti ravnotežu između svih članova obitelji kako bi izbjegli tendenciju da se darovito dijete stavi u središte obiteljskog života. Odgoj djece također uvelike utječe i na odnos roditelja neovisno postoji li u obitelji darovito dijete. Različiti pogledi na to kako najbolje zadovoljiti potrebe darovitog djeteta, savjeti i intervencije od šire obitelji i društva ili jednostavno iscrpljenost i zbunjenost kao pojedinca mogu dodatno utjecati na odnose među roditeljima. Bilo koji problem koji se može pojaviti između braće i sestara često će biti pojačan darovitošću jednog ili više djece. Ako manje nadarena braća i sestre osjećaju ljubomoru ili ih roditelji izostavljaju, tada mogu razviti strategije kako bi privukli pažnju na sebe. Uzimajući u obzir gledište djeteta, čak se i negativna pažnja računa. Roditelji darovite djece često se nalaze

pred kritikom društva te nerazumijevanjem onih koji se ne nalaze u njihovoj situaciji. Vrlo su česte situacije u kojima roditelji darovite djece izbjegavaju društvene interakcije jer se čini da se ponašanje njihove djece čini neobičnim, odnosno odskače od društveno prihvatljivog ponašanja (Distin, Kate, 1970).

Roditelji darovite djece svakodnevno se susreću s velikim brojem izazova, a neki autori (Alvino, 1985, prema Feldman i Piirto) naveli su uobičajene probleme s kojima se susreću roditelji darovitih učenika. Konstatirano je kako su neki problemi vezani za doma, dok su neki vezani za školu. Među problemima vezanih za doma, autori navode strahopoštovanje i strah od djece te njihove darovitosti. Također problemi uključuju kao i ranije navedeno poricanje darovitosti te teret podržavanja darovitosti (npr. knjige, izleti, lekcije, oprema). Roditelji isto tako pronalaze teškoće u izjednačavanju verbalne zrelosti sa socijalnom zrelošću, nesuglasice među članovima obitelji te stres koji se javlja kod djece ali i unutar obitelji. Autori također navode kako roditelji osjećaju manjak samopoštovanja te stres vezan za prijateljstva i vršnjačke odnose koje darovita djeca uspostavljaju. Problemi povezani sa školom uključivali su pronalaženje programa i škola koje će podržavati djetetovu nadarenost, definirati razumna i nerazumna očekivanja od strane škole i doma, empatiju škole na potrebe darovitog djeteta te prisutnost darovite djece u školi i socijalna pokretljivost.

3.2 Poticajno obiteljsko okruženje

Obiteljsko okruženje i pozitivan odnos između svih članova obitelji, od iznimne je važnosti za pravilan razvoj djeteta. Uzimajući u obzir činjenicu da okolina ima veliki utjecaj na razvoj darovitosti kod djece od iznimne je važnosti da ona bude poticajna te u skladu sa potrebama djeteta. Kako bi stvorili poticajno i pozitivno okruženje za svoje dijete, roditelji moraju ulagati kontinuirane napore te se sukladno djetetovim sposobnostima i potrebama obrazovati kako bi njihovo dijete ostvarilo svoj puni potencijal.

Roditelji i okruženje u kojem dijete odrasta najutjecajniji su sustav podrške u ranoj fazi razvoja talenta i darovitosti. Roditelji su pokretačke snage da se djeca uvedu u područje darovitosti u kojem imaju visoku razinu interesa, entuzijazma i znanja te oni vrše utjecaj na razvoj darovitosti usadivanjem vrijednosti, praćenjem i pružanjem podrške (Garn, Matthews i Jolly, 2010)

Shore, Cornell, Robinson, and Ward (1991), prema Feldman i Piirto ispitivali su preporučene prakse, te izdvojili deset često citiranih roditeljskih praksi za roditelje s darovitom djecom.

Autori upozoravaju roditelje kako trebaju biti osjetljivi na potencijalne probleme u vezi prilagodbe brate i sestara koji se mogu pojaviti često ukoliko se svim članovima obitelji ne pruža jednako vremena i pažnje. Nadalje autori savjetuju kako bi se ostvarilo pozitivno obiteljsko okruženje, potrebno je izbjegavati pretjerano naglašavanje razvoja djetetove darovitosti te stereotipe i zablude o darovitoj djeci. Roditelje se upozorava kako njihove osobne potrebe i osjećaji utječu na odnos s djetetom. Vrlo je važno da roditelji osim akademskog razvoja, potiču i onaj društveni. Prve socijalne interakcije koje dijete doživljava događaju se u obitelji pa je s toga vrlo važno da roditelji rade na socijalnim vještinama kako bi pripremili svoje dijete za daljnje interakcije. Darovita djeca vrlo su često podložna samokritičnosti i perfekcionizmu te je zadatak roditelja da takva ponašanja detektiraju te rade na njihovom uklanjanju. Ukoliko roditelji rano detektiraju djetetovu darovitost, taj njegov potencijal treba se njegovati i poticati od najranije dobi. Autori naglašavaju važnost roditeljske uključenosti i sudjelovanje u razvoju programa za darovitu djecu kako bi se što bolje informirali i obrazovali o potrebama svoje djece. S obzirom da odgoj djeteta donosi veliki stres i pritisak okoline roditelje se savjetuje da se pridruže roditeljskim grupama te potraže stručne savjetnike koji im mogu pomoći u odgajanju darovite djece.

Istraživanja pokazuju da postoje razlike u percipiranju roditeljskih stavova darovite djece i njihovih vršnjaka. Utvrđeno je da darovita djeca percipiraju stavove svojih roditelja kao tolerantne i demokratske, dok ih vršnjačka skupina doživljava kao autoritarne i permisivne. Isto tako otkriveno je da su stavovi roditelja darovite djece manje autoritarni od njihovih vršnjaka i IQ-a razine djece, obrnuto su proporcionalne autoritarnom roditeljskom stavu. Na temelju istraživanja možemo zaključiti da autoritarni roditeljski stav negativno utječe na mentalni razvoj, razinu tjeskobe, osobne percepcije, obiteljskih odnosa i razine dobrobiti darovite djece. Uz autoritarni stav, na obiteljske odnose i akademski uspjeh, negativno utječe i permisivna, odnosno popustljiva obiteljska struktura. Istraživanja pokazuju da demokratski stav roditelja najpogodnije utječe na dječji akademski uspjeh te njegov emocionalni i socijalni razvoj. Utvrđeno je da demokratski stav i visoka interakcija između majke i djeteta imaju značajnu ulogu u kognitivnom razvoju djece, neovisno o tome bilo ono darovito ili ne. Obiteljsko okruženje koje pokazuje potporu i poštovanje prema darovitom djetetu i njegovim sposobnostima, doprinosi pozitivnom razvoju interpersonalnih vještina djece i doprinosi pozitivnijem odnosu sa vršnjacima. Visoka razina povjerenja koju roditelji pokazuju prema svojoj djeci, jedan je od važnijih faktora za uočavanje manje emocionalnih problema, stresa, depresije i sukoba između roditelja i djeteta. Roditelji darovite djece također su savjetovani da

slušaju probleme svoje djece te ih potiču da o njima slobodno razgovaraju kako bi izgradili kvalitetniji odnos pun povjerenja i razumijevanja. Pozitivan roditeljski stav, faktor darovitosti, roditeljska potpora i uspostavljanje toplog odnosa povećava školski uspjeh djece i pojačava motivaciju i djece i roditelja (Yildiz, Altay, 2021).

Mnogi autori (Robinson, Lanzi, Weinberg, Ramey, S. L., i Ramey, C. T., 2002) ističu da roditelji darovite djece koja pokazuju visoki uspjeh, imaju veća očekivanja od svoje djece i naglašavaju važnost školskog uspjeha u usporedbi s roditeljima neidentificirane djece. Slične rezultate navode i autori Lee-Corbin i Denicolo (1998) koji ističu da darovita djeca koja ostvaruju izvrstan akademski uspjeh te pokazuju kontinuirani napredak, imaju roditelje koji od njih imaju velika očekivanja, ne samo za školski uspjeh ali i daljnji život. Sukladno tome Campbell i Verna (2007) navode određene primjere koje roditelji darovite djece mogu koristiti za poboljšanje školskog uspjeha djece. U svojem istraživanju utvrdili su da roditelji darovite djece s visokim uspjehom, postavljaju velika očekivanja u okviru odgovornosti za školske obaveze. Ta visoka očekivanja kao što su roditelji naveli, podrazumijevala su optimalno korištenje različitih razina podrške i pritiska. Osim toga, roditelji su bili svjesni da imaju odgovornost neutralizirati odnosno smanjiti pritisak kada su kod svoje djece vidjeli znakove stresa i umora.

U pogledu pomaganja darovitoj djeci s sadržajima koje uče u školi, roditelji djece koja ostvaruju visoka postignuća, stavljaju prednost na podučavanje djece kod kuće umjesto dovršavanja njihovog rada umjesto njih samih. Roditelji naglašavaju važnost dostupnosti svojoj djeci, ukoliko imaju bilo kakve probleme u vezi aktivnosti i sadržaja vezanih za školu. Osim toga roditelji naglašavaju važnost stvaranja motivacije kod svoje darovite djece, usađivanjem dobre radne navike, micanja straha od izazova, vrednovanje marljivog rada te prevladavanjem dosade i lijenosti kod učenja (Campbell i Verna 2007). Autori također navode da pomaganje sa domaćom zadaćom kao jedini način rada s djecom kod kuće, ne rezultira visokim školskim uspjehom te roditelji darovite djece rijetko sudjeluju u takvim aktivnostima.

Roditelji na darovitu djecu utječu u jednakoj mjeri kao i na drugu djecu. U situacijama kada darovite odrasle osobe govore o svojem daru, postignućima i uspjehu, osvrću se na napore svojih roditelja te njihovim inspiracijama i usmjerenjima. Suprotno tome rijetko navode utjecaj škole za svoje rezultate (Bloom, 1985). Campbell i Vern (2007) naglašavaju kako učinkovito roditeljstvo igra veliku ulogu u obrazovanju darovite djece. Učinkoviti roditelji stvaraju pozitivnu akademsku atmosferu i okružje kod kuće što dovodi do poboljšanja akademskih rezultata njihove darovite djece.

4. SURADNJA RODITELJA I ODGOJNO OBRAZOVNE USTANOVE

Suradnju možemo definirati kao složeni proces u kojem su svi sudionici spremni razvijati sposobnost prilagodbe, oponašanja drugoga te stvaranje kompromisa kako bi sve uključene strane zadovoljile osobne interese (Klaić, 1990; Jull, 1995, prema Kolak,2006).

Maleš (1992) objašnjava suradnju škole i roditelja kao višedimenzionalan i zahtjevan proces, koji zahtjeva određenu razinu znanja i vremena te se provodi kroz nekoliko razina. Svaka razina suradnje zahtjeva upoznavanje roditelja i učitelja na visokoj razini, međusobno razumijevanje, stvaranje povjerenja te spremnost na postizanje kompromisa. Autor također navodi važnost stvaranja uvjeta kako bi sudionici bili spremni na prihvaćanje tuđeg savjeta te promjenu vlastitog stajališta i procesa u odgoju.

Zajednička zadaća roditelja i škole te cilj njihove suradnje je ostvarenje povoljnog razvoj djeteta u školi i obitelji. Ova zadaća ostvariti će se kada između škole i roditelja postoji kontinuirana razmjena informacija, međusobno savjetovanje, osobno usavršavanje i učenje, te dogovaranje oko podjele odgovornosti (Maleš, 1996).

“Roditelji i učitelji surađuju za dobrobit djeteta, a cilj je stvaranje povoljnih uvjeta u školi i obitelji za njegov cjelokupni razvoj. Roditelji i učitelji bi trebali uspostaviti dijalog koji će dovesti do izrade projekta razvoja i napredovanja svakog pojedinog učenika. Zajedničkom aktivnošću oni trebaju pridonijeti: boljem školskom uspjehu učenika, buđenju zanimanja roditelja za odgoj, boljem razumijevanju školskog rada, obrazovanju roditelja za odgojnu funkciju, boljoj komunikaciji i interakciji između učenika, roditelja i učitelja, većoj povezanosti škole i šire društvene zajednice” (Maleš, 1996).

Unatoč čestom i velikom problemu ograničenih sredstava i poticaja, većina škola i učitelja želi da svi njihovi učenici ostvare svoj puni potencijal. Pred učitelje se stavljaju veliki izazovi, puno veći od onih prema roditeljima i zajednici, te je suradnja između škole i roditelja ključna za kvalitetno obrazovanje darovite djece. Roditeljsko zagovaranje i podrška od ključne su važnosti.

4.1 Suradnja roditelja darovite djece i odgojno-obrazovne ustanove

Integracija obitelji darovitih učenika u proces odgoja i obrazovanja ključan je za učinkovito održavanje njihovih socio-emocionalnih stanja te uspješnost na očekivanoj razini tijekom školovanja. Uključivanjem roditelja stvara se obiteljsko okruženje koje podržava aktivnosti i planove koji se odnose na nastavni plan i program (Epstein, 1995). Provedena istraživanja pokazuju da ako je razina obiteljske integracije visoka tijekom procesa obrazovanja, obitelji formiraju pozitivne stavove prema školi, te djeca ostvaruju bolji akademski uspjeh. Provedena istraživanja s obiteljima darovite djece od autora Jolly i Matthews (2012) pokazuju kako bi se zadovoljile socijalne i emocionalne potrebe djece, potrebno je uskladiti i povezati obrazovanje u školi te kod kuće.

Winebrenner (2001) predlaže sljedeće savjete za roditelje kako bi se ostvarila kvalitetna i uzajamna suradnja. Prvi savjet upućuje roditelje da se ne smiju bojati zagovarati najbolje interese svojeg djeteta te uputiti školu o sposobnostima djeteta te sve što on može učiniti. Također roditelji se savjetuju da izbjegavaju korištenje izraza kao što su najbolje, najsajnije, najpametnije ili slični izrazi za koje bi se moglo shvatiti da je vaše dijete važnije od druge djece. Drugi savjet koji autor navodi je održavanje redovitih kontakata sa školom i učiteljima darovitog djeteta. Prije upućivanja zahtjeva učiteljima, roditelje se potiče da krenu s pozitivnim stavovima te naprimjer obavijeste učitelje o školskim aktivnostima u kojima njihovo dijete uživa. Roditelji se trebaju predstaviti kao partneri te ako su u mogućnosti ponuditi pomoć učiteljima. Pomoć mogu pružiti u učionici, putem pružanja informacija o djetetu ili rad na školskim materijalima i zadaćama kod kuće. Sljedeći savjet koji autor navodi je da roditelji trebaju biti svjesni da će zagovaranje potreba njihovog darovitog djeteta biti potrebno tijekom cijelog njegovog obrazovanja. U ovom slučaju roditelji će trebati ulagati kontinuirane napore kako bi upozorili učitelje o potrebama djeteta, ali istovremeno savjetuje ih se da pokazuju zahvalnost za uložene napore u ostvarivanju obrazovnih potreba njihovog darovitog djeteta. Autor nadalje navodi da roditelji ne bi trebali omalovažavati i kritizirati učitelje djeteta ili školu pred djetetom. Ovakvo ponašanje može kod djeteta stvoriti negativne emocije jer ono veći dio dana provodi u školi i u društvu učitelja. Negativno odnošenje prema učitelju također može dovesti i do ozbiljnih problema u ponašanju te se negativno odraziti na učenikov akademski uspjeh i postignuća. Ukoliko su roditelji nezadovoljni radom učitelja i/ili škole takve situacije se trebaju rješavati izravno s njima ili se obratiti udrugama za darovite učenike. Nadalje roditelje se savjetuje da se informiraju o udrugama, centrima i programi za darovitu djecu koji ih mogu educirati o optimalnom razvoju djece, zadovoljavanju njihovih posebnih potreba te ih

savjetovati ukoliko postoje problemi u školi. U Republici Hrvatskoj postoji nekoliko takvih udruga i centara kao što su : Udruga za darovitost „Dar“ iz Zagreba, Centar za poticanje darovitosti iz Rijeke, Udruga za kreativne, darovite i talentirane „Vjetar u leđa“ iz Zagreba. Kao zadnji savjet autori navodi da bi roditelji uz školu trebali zagovarati financijsku pomoć, edukaciju nastavnika te nabavu resursa za rad s darovitim učenicima na razini županije i države.

Roditelji darovite djece u više slučajeva vjeruju da su visoka akademska postignuća djece izravno povezana s njihovim utjecajem u obrazovanju (Wu 2008, prema Alyahya, 2018). Alyahya (2018) navodi istraživanje Heberta i sur. (2009) u kojem su analizirali utjecaj roditelja na darovite muškarce s visokim postignućima u kojem su rezultat bili u skladu s ostalim istraživanjima u kojima je zaključeno da je akademski uspjeh darovite djece rezultat roditeljskih angažmana.

Jolly i Matthews (2012) u svojem radu „A critique of the literature on parenting gifted learners“ navode kako roditelji darovite djece svoje uključivanje u obrazovanje opisuju s velikim entuzijazmom i željom za naučiti više. Roditelji su motivirani za učenje o najboljim strategijama i aktivnostima za svoju djecu te kako ih mogu podržati u njihovim akademskim obavezama. Dijeljenje informacija o aktivnostima, programima, zahtjevima i školskim obavezama s roditeljima neizostavni su dio suradnje između škole i kuće. Roditelji darovite djece s visokim akademskim uspjehom obraćaju pozornost na informacije koje škola s njima dijeli. Isto tako roditelji od učitelja traže povratne informacije o tome što djeteta motivira da radi bolje te da bude uspješniji (Campbell & Verna, 2007).

Lee-Corbin i Denicolo (1998.) proveli su istraživanje nad 34 darovite djece i njihovim roditeljima kako bi ustanovili poveznicu između roditeljskog angažmana u obrazovanje i akademskog uspjeha djece. Rezultati ovog istraživanja u skladu su s ostalim navedenim istraživanjima te također je utvrđeno da djeca roditelja koji pokazuju zainteresiranost i motiviranost za učenje o školskom sustavu se pokazuju kao uspješni odnosno izvrsni učenici. Isto tako ustanovilo se da je pozitivan stav prema učiteljima darovitog djeteta važan, posebno u pogledu roditeljskog i dječjeg poštovanja prema njihovim učiteljima, nastavnicima ili profesorima. Ovo istraživanje također je pokazalo da roditelji koji su uspostavili odnos u kojem učitelji i roditelji pokazuju poštovanje, imaju usustavljenu redovitu i čestu komunikaciju između škole te sukladno time pozitivno utjecali na školski uspjeh svoje darovite djece (Lee-Corbin i Denicolo, 1998). Rezultate ovog istraživanja potvrđuju i autori Campbell i Verna (2007) koji naglašavaju da roditelji darovite djece koji su uspostavili dobar odnos s učiteljem, na vrijeme primaju sve informacije o dječjim aktivnostima, obavezama i uspjehu.

Robinson i sur. (2002) otkrili su da roditelji darovite djece te one s visokim akademskim uspjehom češće volontiraju u školi te ju češće posjećuju od roditelja druge djece. Kada roditelji pokazuju interes za školu te sudjeluju u njezinim aktivnostima neizravno svojoj djeci šalju poruku da cijene i poštuju obrazovanje, školu te djelatnike škole što će rezultirati pozitivnim dječjim stavovima prema školi (Epstein, 1995.)

Kako bi osigurali optimalan razvoj darovite djece, važno je da roditelji implementiraju aktivnosti koje djeca provode u školi u kućnom okruženju. Za ovu vrstu suradnje bitno je da su roditelji u stalnom kontaktu s učiteljima kako bi ih informirali o najpogodnijim oblicima aktivnosti koje mogu provoditi. Autori Snowden i Christian (1999) proveli su istraživanje kako bi prikupili podatke o tome koje su aktivnosti važne za optimalan razvoj darovite djece. Rezultati ovog istraživanja pokazala su povezanost učenja kod kuće s školskim uspjehom. Autori navode da su roditelji koji su sudjelovali u istraživanju bili vrlo zainteresirani za opismenjivanje svoje darovite djece, te su često provodili aktivnosti poput zajedničkog čitanja, opskrbljivanja materijala za čitanje te odlazak u knjižnicu. Druga aktivnost koja je bila vrlo popularna među ispitanim roditeljima bila je gledanje obrazovnih i dokumentarnih emisija i filmova. Osamdeset posto roditelja navelo je da osim zajedničkog gledanja obrazovnih sadržaja, sa svojom darovitom djecom bi komentirali odgledane sadržaje kako bi postigli maksimalnu dobrobit.

Bailey (2006) je proveo slično istraživanje u kojem je ispitao da li roditelji koji su ekonomsko ugroženi čitaju često svojoj darovitoj djeci te kako to utječe na ocjene iz područja čitanja. U istraživanju je sudjelovalo 84 roditelja iz 6 škola na području SAD-a. Na temelju dobivenih rezultata autor je zaključio da roditelji darovite djece koji su sudjelovali u istraživanju, često čitaju svojoj djeci što je pridonijelo statistički značajnim utjecajem na ocjene djece. U istraživanju, autor je također primijetio su roditelji spremni da se uključe u obrazovanje svoje darovite djece putem interakcija i redovitog čitanja. Zajedničkim čitanjem roditelji su kod djece razvili pozitivne stavove prema čitanju te pozitivno utjecali na čitalačku pismenost u ranoj dječjoj dobi.

Bicknell (2014) je provodio istraživanje kako bi ispitao ulogu roditelja u obrazovnim ishodima kod matematički darovitih učenika. U istraživanju je sudjelovalo 42 roditelja, čija su djeca identificirana kao matematički darovita standardiziranim testovima u školama na Novom Zelandu. Kod roditelja je identificirano nekoliko uloga koje su igrale važnu ulogu u oblikovanju matematičkih rezultata njihove darovite djece. Te uloge uključivale su ohrabrivanje i davanje savjeta o matematičkim sadržajima i učenju te pružanju materijala i resursa za učenje. Autor

ističe da roditelji koji su sudjelovali u istraživanju, motiviraju svoju djecu da postižu dobre rezultate u području matematike, potičući ih da vrijedno rade te ih podsjećaju da će se njihov marljiv rad isplatiti u budućnosti. Roditelji su također naveli da smatraju kako imaju dovoljno informacija o sadržaju koje njihovo darovito dijete uči te mu mogu pomoći pri učenju. Autor ističe da su ispitani roditelji svojoj darovitoj djeci bili u mogućnosti pružiti različite materijale kao što su udžbenici, zagonetke i igre koji su im pomogli u poboljšanju njihovih matematičkih sposobnosti što je također utjecalo i na njihova postignuća u školi u području matematike.

Alyahya (2018, prema Morawska & Sanders, 2009) ističe da iako postoje mnoge literature u kojima se u velikoj mjeri ispituje i analizira roditeljstvo te roditeljski angažman u obrazovanju i kako ono utječe na uspjeh djece, ali o darovitoj djeci postoji ograničeno iskustvo istraživanja o tome koliko bi se roditelji trebali angažirati i utjecati na obrazovanje svoje darovite djece

4.2. Oblici suradnje

4.2.1 Tradicionalni oblici suradnje

Prema Lukaš i Gazibara (2010) tradicionalni oblici suradnje između škole i roditelja dijele se na:

a) Roditeljski sastanak

„Razrednik je dužan tijekom nastavne godine održati najmanje tri roditeljska sastanka na kojima daje pregled razrednih postignuća u prethodnome razdoblju, informira roditelje o aktivnostima u razrednome odjelu te osigurava razmjenu informacija između roditelja i učitelja/nastavnika, stručne službe i ravnatelja (Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, 2010).

Na početku školske godine, roditelje se upoznaje s očekivanjima učenika, školskim programom i radom škole te pravilnikom. Na prvom roditeljskom sastanku roditelje se također informira o oblicima suradnje koje učitelji i škola očekuju od roditelja. Na drugom roditeljskom sastanku, roditelje se upućuje u rezultate učenika, odnosno učitelji informiraju roditelje o ostvarenosti godišnjeg programa te analizi školske godine.

b) Skupno informiranje

Lukaš, Gazibara (2010) skupno informiranje definiraju kao suradnju u kojoj je prisutno veliki broj roditelja, odnosno svi roditelji razreda ili škole. Putem ovog načina suradnje roditeljima je pružena mogućnost međusobnog upoznavanja iako autori navode kako ovaj oblik suradnje nije najpovoljniji s obzirom da je prisutan veliki broj sudionika među kojima postoje velike razlike te roditelji najčešće postaju pasivni promatrači i slušatelji.

c) Razgovor

Autori Lukaš i Gazibara (2010) navode kako je razgovor jedan od češćih oblika suradnje škole i roditelja. Razgovor se može podijeliti na individualni i grupni, ovisno o broju sudionika. S obzirom da je svakom roditelju njegovo dijete najbitnije te svoje probleme stavlja ispred drugih, djelatnici škole moraju biti svjesni te činjenice te neovisno o djetetu svakom roditelju pružati jednaku potporu i uloženo vrijeme.

d) Individualni razgovor

„Razrednik je dužan jednom tjedno organizirati individualni informativni razgovor za roditelje na kojemu izvješćuje roditelja o postignutim razinama kompetencija njegovoga djeteta kroz sve nastavne predmete, izostancima i vladanju, a o terminima informativnih razgovora razrednik upoznaje učenike, roditelje, ravnatelja i stručne suradnike na početku školske godine” (Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, 2010).

Ovaj oblik suradnje pogodan je za uspostavljanje kvalitetnog odnosa između škole i roditelja, s obzirom da se učitelj ili pedagog tijekom njega fokusiraju samo na jedno dijete te njegove potrebe. Učitelj i pedagog na ovaj način bolje upoznaju potrebe svakog učenika te zajedno s roditeljima razvijaju strategije za povoljniji razvoj.

e) Skupni (grupni) razgovori

Ukoliko se kod određenog broja roditelja javlja isti ili sličan problem, organiziraju se skupni odnosno grupni razgovori. Zadatak ovakvog oblika suradnje je pružiti roditeljima informacije te ih poticati na aktivno uključivanje u sklopu zadataka koje određuje škola (Rosić, 2005).

f) Savjetovanje

Roditeljsko savjetovanje može se ostvariti putem individualnog razgovora, roditeljskog sastanka, pedagoških radionica. Tijekom ovog oblika suradnje, roditeljima se pružaju određene informacije za rješavanje njihovih problema, razmjenjuju se iskustva te daju savjeti za daljnje djelovanje. Cilj savjetovanja je razvijanje kvalitetnih odnosa između škole i roditelja, postizanje razumijevanja te rješavanje poteškoća.

4.2.2 Suvremeni oblici suradnje

Suvremeni oblici suradnje u odnosu na tradicionalne, pružaju roditeljima veću uključenost u rad škole. Dok se tradicionalni oblici suradnje pretežito zasnivaju na razmjeni informacija putem razgovora, suvremene oblike suradnje karakterizira opuštenija atmosfera, te stvaranje prijateljskih odnosa (Lukaš i Gazibara, 2010).

a) Pedagoške radionice

Lukaš i Gazibara (2010) opisuju pedagoške radionice kao najpogodnijim oblikom edukacije roditelja. Autori navode kako bi se one trebale održavati sustavno tijekom školske godine u kojoj je ključan samostalni rad roditelja.

b) Škola za roditelje

Roditeljska uloga najvažnija je u odrastanju i odgoju djeteta. Obrazovanjem roditelja u nove i napredne pedagoške probleme, stvaraju se povoljni uvjeti za optimalni rast i razvoj djeteta. Školom za roditelje pokušavaju se stvoriti kvalitetniji odnosi u obitelji koji kasnije rezultiraju boljom suradnjom sa školom. Postizanje roditeljske znatiželje za povoljno nošenje sa odgojnim pitanjima potreban je organizirani rad koji iziskuje duži period djelovanja koji se može postići programom školom za roditelje (Lukaš i Gazibara, 2010, prema, Potočnjak, 1983.). Mnoge škole u Hrvatskoj pokrenule su program školu za roditelje kako bi pomogle roditeljima u svakodnevnim izazovima te kako bi im pružali informacije temeljene na stručnim činjenicama i znanstvenim istraživanjima.

c) List za roditelje

List za roditelje predstavlja suvremeni oblik suradnje koji se zasniva na riječi, fotografiji i ilustraciji, a zadaća mu je edukacija roditelja. Sadržaj lista za roditelje treba biti prilagođen i pristupačan za sve roditelje, neovisno o njihovoj razini obrazovanja, socioekonomskom statusu i kulturi. S obzirom da roditelji nemaju dovoljan pristup pedagoškom osposobljavanju, list za roditelje treba biti tematski bogat, sadržajno jasan te sadržavati teme koje osim obiteljskih odnosa i odgoja educiraju roditelje o školskim obavezama, aktivnostima te najnovijim saznanjima iz dječje psihologije (Rosić,2005)

d) Tematski panoi

Uzimajući u obzir ubrzani način života koji danas prevladava, izravna komunikacija ponekad je teško ostvariva. Kako bi se roditelji informirali i educirali učitelji i pedagozi sastavljaju tematske panoe koji su uvijek dostupni roditeljima na čitanje (Lukaš i Gazibara, 2010.).

e) Posjet roditeljskom domu

Kako bi se učitelji i pedagozi bolje upoznali s životnom situacijom djeteta, mogući način za ostvarivanje suradnje u i kućni posjeti. Oni mogu rezultirati poboljšanjem kvalitete odnosa te učvršćivanjem već postojeće suradnje. S obzirom na prirodu ovog oblika suradnje, potrebna je dobra organiziranost te jasan i svima prihvatljiv program (Rosić,2005).

f) Pismeno obraćanje roditeljima

Pismeno obraćanje roditeljima, oblik je suradnje koji je najčešće rezultat negativnog ponašanja ili ocjena učenika. Tijekom sastavljanja teksta, pedagog ili učitelj moraju voditi računa o razumljivosti sadržaja, te se ne smije naglašavati problem, već fokusirati na nalaženje rješenja problema te kako pomoći učeniku i roditeljima (Lukaš i Gazibara, 2010.).

g) Upitnici za roditelje

Ovaj način suradnje autori (Lukaš i Gazibara, 2010., prema Jurić, 2004) opisuju kao sredstvo za prikupljanje podataka koji se u većini slučajeva odnose na

obiteljske okolnosti. Roditelje treba upoznati sa svrhom upitnika te načinom ispunjavanja.

h) Online suradnja

Razvojem tehnologije i različitih načina razmjene informacija, pojednostavljena je komunikacija između roditelja i škole u trenucima kada se pojavi ne mogućnost dolaska u školu. Iako ovaj oblik suradnje ima svojih prednosti kao što su jednostavnost i pristupačnost autori (Lukaš i Gazibara, 2010.) naglašavaju da online suradnja kod djece stvara veliki pritisak na učenike te može izazvati poteškoće u odgoju. Autori sugeriraju ograničenje ovakvog oblika suradnje.

4.3. Teškoće u suradnji

Iako je suradnja između roditelja i škole neophodna za uspješan razvoj djeteta, zbog svoje kompleksnosti, nije česta praksa u današnjem svijetu. Različite prepreke roditeljskoj uključenosti mogu se kategorizirati prilagodbom Epsteinovog (2001) okvira preklapanja sfere utjecaja usmjerene na tri područja obitelji, škole i zajednice

Garry Hornby (2011) u svojoj knjizi *Parental Involvement in Childhood Education: Building Effective School-Family Partnerships* navedene tri sfere utjecaja prilagođava da postanu širi društveni faktori koji utječu na funkcioniranje škole i obitelji, faktori roditelj-učitelj, pojedinačni roditelj i obiteljski faktori i dodatni fokus na dječje faktore (Tablica 1.)

Tablica 1: „ Model čimbenika koji djeluju kao prepreka roditeljskoj uključenosti“ (Hornby, 2011)

Pojedinačni roditelj i obiteljski faktori	Dječji faktori	Faktori roditelj-učitelj	Društveni faktori
-Uvjerenja roditelja o roditeljskoj uključenosti	-Dob	-Različitost ciljeva	-Povijest i demografija
-Roditeljska percepcija o pozivu na uključivanje	-Poteškoće u učenju	-Razlike u stavovima	-Politika

-Trenutna životna situacija	-Darovitost i talentiranost	-Razlike u izražavanju	-Ekonomija
-Klasa, etnička pripadnost i spol	-Problemi u ponašanju		

Kao što je vidljivo iz Tablice 1., pojedinačni roditelj i obiteljski faktori odnose se na uvjerenje roditelja o roditeljskoj uključenosti, roditeljsku percepciju o pozivu na uključenost, trenutnu životnu situaciju i okolnosti te klasu, etničku pripadnost i spol.

Roditeljska uvjerenja o raznim problemima uvelike mogu djelovati kao prepreka u učinkovitom uključivanju u rad škole. Način na koji roditelji vide svoju ulogu u obrazovanju svoje djece je ključno. Roditelji koji smatraju da je njihova uloga samo uputiti dijete u školu te se odmiču od odgovornosti prema njihovom obrazovanju, neće biti voljan na aktivno uključivanje u školi ili kod kuće. Autori (Hoover-Dempsey i Sandler, 1997, prema Hornby, 2011) ističu da roditelji kod kojih postoji niska razina vjerovanja u vlastite sposobnosti u vezi pomaganje svojoj djeci sa školskim obavezama, vjerojatno će izbjegavati kontakt sa školom jer smatraju da njihov utjecaj neće donijeti pozitivne rezultate. Također, roditelji koji vjeruju da je školski uspjeh rezultat toga što njihovo dijete ima visoke sposobnosti, neće uvidjeti pogodnosti svoje uključenosti u obrazovanje. Kod njih postoji vjerovanje da će dječja urođena sposobnost postaviti granicu njihove uspješnosti tako da pokušaj svoje uključenosti vide kao gubljenje vremena. Roditelji koji vjeruju da uspjeh škole ovisi o razini truda u istoj mjeri kao i o dječjim sposobnostima, najčešće će pozitivno gledati na svoju uključenost. Sukladno tome možemo zaključiti kako roditelji koji vjeruju da način odgoja te njihov utjecaj uvelike utječu na razvoj djeteta, pozitivniji su u pogledu svoje uključenosti u obrazovanje, nego roditelji koji smatraju da imaju mali utjecaj na razvoj djece.

Druga potencijalna prepreka za roditeljsku uključenost je percepcija roditelja o pozivu na sudjelovanje. Kada se roditelji ne osjećaju cijenjenim od strane škole i učitelja, mala je vjerojatnost na njihovo sudjelovanje. Epstein (2001) navodi da kada postoji aktivno poticanje od strane učitelja, roditelji će imati veću želju za uključivanjem. Škole koje su prema roditeljima otvorene i jasno daju do znanja da cijene njihovu uključenost, imati će veću uspješnost pri suradnji s roditeljima, nego one škole kod kojih to nije vidljivo.

Neki autori (Green, Walker, Hoover-Dempsey, & Sandler, 2007, prema Hornby, 2011) navode kako postoji nekoliko aspekata životne situacije roditelja koje mogu djelovati kao prepreka za

uključenost. Razina obrazovanja roditelja utječe na njihovo mišljenje o tome imaju li dovoljno razvijene sposobnosti da se uključe u obrazovanje djeteta. Radna situacija roditelja također je jedan od faktora koji utječe na uključenost. Kod nezaposlenih roditelja, novac predstavlja prepreku za uključenost, dok u obiteljima gdje oba roditelja rade, može se javiti problem nedostatak slobodnog vremena. Također mentalno i fizičko zdravlje roditelja može predstavljati veliku prepreku u uključenosti u rad škole ukoliko roditelji nemaju pristup odgovarajućoj podršci.

Postoje prepreke koje se odnose na klasu, etničku pripadnost i spol roditelja te su relevantne kada u obzir uzmemo jaz između teorije i stvarnosti u roditeljskoj uključenosti. Ove razlike veće su u društvima gdje postoji velika razlika u društvenim klasama i etničkoj pripadnosti, pa tako obitelji koje pripadaju višoj klasi imaju manje prepreka za sudjelovanje u obrazovanju djece od onih iz niže klase. Također, mnoga istraživanja pokazuju kako roditelji koji pripadaju etničkoj manjini su manje uključeni i manje informirani te imaju drugačiji odnos sa učiteljima. Unatoč značajnoj politici i istraživanjima koja upućuju na važnost uključenosti oba roditelja u školi, stvarnost je takva da prevladava pretežito majčinska uključenost (Hornby, 2011).

Dječji faktori koji utječu na uključenost roditelja u obrazovanje uključuju dob djeteta, poteškoće u ponašanju i učenju te darovitost i talentiranost. Dob djece uvelike predstavlja prepreku za roditeljsku uključenost, s obzirom da je poznato kako se uključenost smanjuje kako djeca rastu. Roditelji imaju tendenciju veće uključenosti kada su im djeca mlađa, a to se može povezati sa pozitivnijim pogledom mlađe djece na dolazak roditelja u školu. Iako istraživanja pokazuju kako i starija djeca mogu imati veliku korist od uključenosti roditelja, ona se najčešće provodi kroz pomoć kod kuće (Hornby 2011). Uspjeh u školi može predstavljati prepreku ili olakšavajući faktor. Kada djeca imaju problema sa školskim obavezama zbog poteškoća, roditelji su općenito skloniji aktivnijem uključivanju u roditeljske aktivnosti (Eccles i Harold, 1993, prema Hornby, 2011). Autori naglašavaju kako je roditeljska uključenost nužna kada su u pitanju djeca s poteškoćama iako to nije uvijek slučaj. Postoji mnogo područja u kojima je moguće neslaganje između roditeljskog stava i stava škole koji mogu djelovati kao prepreka za uspješnu suradnju. Roditelji čija djeca postižu visoki akademski uspjeh, najčešće sa zadovoljstvom prisustvuju roditeljskim sastancima, te sukladno s time darovitost i talentiranost predstavljaju faktor koji olakšava roditeljsku uključenost. Prepreke učinkovitog roditeljskog uključivanja javljaju se kada roditelji smatraju da je njihovo djece darovito a učitelji se s time ne slažu. U ovakvim situacijama, roditelji gube povjerenje u školu te se njihova uključenost smanjuje (Montgomery, 2009, prema Hornby, 2011). U situacijama kada djeca pokazuju

probleme u ponašanju, kod roditelja se javlja strah od posjeta školi jer ga povezuju sa negativnim vijestima o njihovom djetetu. Kada škole odluče poduzeti određene mjere u vezi dječjeg ponašanja ne rijetko dolazi do sukoba roditelja te nemogućnost za uspješnu suradnju (Parsons ,1999, prema Hornby, 2011).

Faktor roditelj- učitelj odnosi se na razlike ciljeva subjekata, razlike u stavovima te načinom izražavanja odnosno profesionalnom i neprofesionalnom jeziku. Uloga roditelja i učitelja ne rijetko je obilježena različitim očekivanjima i interesima. Različiti ciljevi mogu predstavljati veliku prepreku u uspostavljanju kvalitetnog odnosa (Wolfendale, 1983). Roditeljska uključenost u rad škole, nije toliko jednostavna kao pusta želja da se uspostavi pozitivan dječji razvoj, ciljevi roditelja i učitelja moraju se uskladiti te svi uključeni sudionici moraju biti spremni na kompromis. Sukladno tome, škole mogu suradnju s roditeljima vidjeti kao alat za povećanje odgovornosti škole u svojoj zajednici ali i za povećanje dječjih postignuća. Roditelji će suprotno tome biti usmjereni na razvoj svoje djece te će svoje ciljeve usmjeriti na njihova postignuća te se motivirati za bolje razumijevanje školskog života i rada djeteta. Osim škole i roditelja, učitelji također imaju vlastite ciljeve u vezi uključenosti roditelja. Njihov fokus biti će usmjeren na roditeljsku uključenost u aktivnostima vezanih za domaći rad, ostvarivanja motivirajućeg okruženja te prikupljanjem sredstva uključivanjem u školske događaje i roditeljske sastanke (Rudney, 2005, prema Hornby, 2011). Autori ističu kako ove razlike u ciljevima stvaraju sukobe koji smanjuju uspjeh suradnje te kod svih sudionika stvaraju frustracije i nezadovoljstvo. Uvid u navedene razlike daje jasan pogled u složenost suradnje između škole, učitelja i roditelja. Sljedeći čimbenik koji ukazuje na kompleksnost razlika između planiranih i realiziranih aktivnosti u vezi roditeljske uključenosti su stavovi sudionika. Na osnovnoj razini, stavovi roditelja i učitelja mogu se razlikovati u razumijevanju odnosa između obrazovanja i školovanja. Hornby (2011) navodi da ako se obrazovanje u većoj mjeri odnosi samo na školovanje, odnosno učiteljske napore za prijenos znanja, onda je logično da se učitelji smatraju kao pojedinci koji posjeduju glavna znanja, vještine i stručnost. Suprotno tome ako je školovanje samo jedan dio obrazovanja, tada dolazi do podijele moći i stručnosti prema kojoj se roditelji više uključuju u obrazovanje djece koje se odvija izvan odgojno-obrazovne ustanove (Munn,1993, prema Hornby 2011).

Jedan od važnih čimbenika koji može izazvati sukobe u suradnji te kako autori navode jaz između retorike i stvarnosti je jezik koji sudionici koriste. Jezik koji se koristi za opisivanje sudionika koji su uključeni u proces suradnje u određenoj mjeri definira vrsta i razina interakcije. Autori kao primjer navode razgovor u kojem se učitelji definiraju kao stručnjaci

dok se roditelji definiraju kao nestručnjaci (Bastiani, 1993; Munn, 1993; Wolfendale, 1983, prema Hornby, 2011).

Društveni faktori koji predstavljaju prepreke u suradnji roditelja i odgojno-obrazovne ustanove, prema Hornby (2011) su povijest, demografija, politička pitanja te ekonomija. Mnoge škole još uvijek karakterizira povijesna struktura koja ima obilježja formalnosti i nefleksibilnosti. Ta obilježja predstavljaju prepreku za uspješnu suradnju roditelja i učitelja te roditelja i škola jer formiranje takvih odnosa zahtijeva fleksibilnost svih sudionika (Henderson i Berla 1994, prema Hornby, 2011).

Tradicionalni pogled na roditeljsku uključenost poprilično je fokusiran na potporu škole i skupljanje resursa, a škole su glavni pružatelji obrazovanja. Iako se kroz vrijeme ovakvo razumijevanje roditeljske suradnje uvelike promijenilo te se na roditelje gleda kao važne partnere u obrazovanju, tradicionalni stavovi i dalje postoje (Hornby, 2011). Kada se gleda na utjecaj države na suradnju roditelja i škole, postoji nekoliko čimbenika koji predstavljaju prepreke. Nepostojanje posebnog zakona o uključivanju roditelja u obrazovanje, stvara se nejednaka praksa s obzirom da je takvo uključivanje dobrovoljno. Nedosljednost između dijelova obrazovnog i zakonodavnog sustava također predstavlja veliku prepreku za uspješnu suradnju. Država može u javnosti poticati roditeljsku uključenost ali je istodobno i potkopavati drugim politikama koje su s time u sukobu (prema Bastiani, 1993, prema Hornby, 2011). Politička pitanja usko su povezana i sa ekonomijom te financiranjem. Javlja se problem kada programi roditeljske uključenosti zahtijevaju ulaganje sredstava, a mnoge škole nisu spremne uložiti svoje resurse u takve programe već se fokusiraju na druge ciljeve (Hornby, 2011).

4.4. Model suradnje roditelja i škole

Postoje različiti pristupi roditeljskoj uključenosti u obrazovanje, a oni se mogu razlikovati na temelju pretpostavki, ciljeva suradnje te strategija. Pristupi su definirani u obliku modela za praksu roditeljske uključenosti. U literaturi ističe se šest najčešćih modela, a to su zaštitni, stručni, prijenosni, obogaćivanje kurikuluma, model potrošača i partnerstva (Hornby, 2011).

Hornby (2011) opisuje zaštitni model kao model koji karakterizira jasna podjela uloga kako bi se izbjegli sukobi između stručne i roditeljske funkcije. Glavna uloga stručnjaka je obrazovanje djece, dok je roditeljska uloga da osiguraju djeci svu potrebnu opremu te da djeca redovito

prisustvuju nastavi. U suštini ovog modela je vjerovanje da je roditeljska uključenost nepotrebna te da može predstavljati štetni utjecaj na učinkovitost obrazovanja.

Autori (Cunningham i Davis, 1985, prema Hornby, 2011) navode da se u stručnom modelu, roditeljskim stavovima pridaje malo važnosti dok se profesionalci odnosno učitelji smatraju stručnjacima za sve aspekte razvoja i obrazovanja djece. Učitelji imaju glavni utjecaj nad odgojnim odlukama, dok roditelji imaju ulogu primatelja informacija te uputa o svojoj djeci. Ovaj model potiče roditelje da budu pasivni sudionici koji podliježu stručnjacima i njihovim odlukama. Stručnjaci odnosno učitelji ne iskorištavaju priliku da prikupe sve potrebne informacije o djeci te zanemaruju utisak i znanja koje im roditelji mogu pružiti.

Suprotno stručnom modelu, model prijenosa karakterizira pomoć roditelja za ostvarivanje ciljeva škole. Ovaj model koristiti će stručnjaci odnosno učitelji koji vide prednost u korištenju roditelja kao vrijednog resursa. Učitelji vjeruju kako svoju stručnost mogu prenijeti na roditelji, kako bi roditelji mogli provoditi određeni oblik intervencije kod svoje djece. Jedan od primjera kako se ovaj model može provesti u praksi je osposobljavanje roditelja za pomoć čitanja kod kuće (Topping, 1986, prema Hornby, 2011). Stručnjaci zadržavaju kontrolu i odlučuju o metodama koje će koristiti ali isto tako shvaćaju važnost roditeljske uključenosti. Ovaj model zahtjeva od stručnjaka usavršavanje vještina koje će im pomoći u radu s roditeljima kao što su tehnike vođenja roditelja te međuljudske vještine. S obzirom da se roditelji uključuju u obrazovanje korištenje ovog modela rezultirat će rješavanjem problema koji se javljaju kod roditelja te će se stvoriti pozitivni odnosi u kojima se razmatraju stavovi i mišljenja svih sudionika.

Model obogaćivanja kurikuluma temelji se na pretpostavci da roditelji posjeduju stručna znanja za poboljšanje obrazovanja te da će suradnja između roditelja i učitelja pomoći u realizaciji nastavnog gradiva te u konačnici ciljeva škole. Ovaj model potiče novi način suradnje s roditeljima koji povećava dostupne resurse te omogućuje roditeljima i učiteljima da uče jedni od drugih i zajedno rade na poboljšavanju obrazovanja. Problem ovog modela javlja se kada učitelji osjete prijetnju od strane roditelja kojima je dopušteno da imaju veliki utjecaj o tome kako poučavati i o čemu (Hornby, 2011)

Potrošački model definira se kao model u kojem roditelji imaju ulogu potrošača obrazovnih usluga. Učitelji posluju kao konzultanti, a roditelji odlučuju što će poduzeti. Učitelji imaju ulogu pružanja bitnih informacija te niza opcija, dok roditelji imaju kontrolu pri donošenju odluka i korištenjem danih informacija. Roditelji u ovom modelu iznose svoje stavove i

probleme a učitelji imaju zadatak da im pomognu pri odabiru dostupnih rješenja. Ovisnost o stručnjacima u ovom modelu se smanjuje te se roditelji osjećaju kompetentnijim za roditeljstvo. Izazov ovog modela je da se roditelji ne stave u ulogu profesionalca te da se ne zanemari utjecaj i stavovi stručnjaka u obrazovanju (Hornby, 2011).

Partnerski model smatra se najpovoljnijim modelom roditeljske uključenosti u obrazovanje. Autor (Hornby, 2011) objašnjava kako je ovo model u kojem se stručnjake odnosno učitelje smatra stručnjacima za obrazovanje, dok se na roditelje gleda kao stručnjake za djecu. U ovom modelu postoji suradnja koju obilježava dijeljenje stručnosti i kontrole kako bi se stvorilo optimalno obrazovanje za djecu. Svi sudionici pridonose kvaliteti suradnje svojim znanjima i vještinama te ne postoji razlika u moći. Obilježja ovog modela počivaju na povjerenju, poštovanju, komunikaciji, posvećenosti, ravnopravnosti i kompetencijama.

5. ISTRAŽIVANJE

5.1 Predmet, cilj i svrha istraživanja

Predmet istraživanja: Suradnja roditelja darovite djece sa školom

Cilj istraživanja: Istražiti stavove roditelja darovite djece o suradnji sa školom i učiteljima.

Zadaci istraživanja:

- Ispitati zadovoljstvo roditelja darovite djece sa pristupačnošću škole, učitelja i ravnatelja za suradnju.
- Utvrditi prepreke u suradnji između škole i roditelja darovite djece.
- Ispitati zadovoljstvo i kvalitetu uspostavljene komunikacije s učiteljem i školom
- Iznijeti stavove roditelja o utjecaju roditelja na obrazovanje vlastitog darovitog djeteta i njegovog rada u školi uključivanjem u rad škole

Svrha istraživanja: Utvrditi procjene roditelja darovite djece u pogledu otvorenosti škole, čimbenika koji su prepreka za uspješnu suradnju sa školom, stavovi o ostvarenoj komunikaciji i zadovoljstvom njihovog utjecaja na obrazovanje darovitog djeteta.

5.2 Hipoteze

H1: Roditelji darovite djece prihvaćeni su od škole.

H2: Roditelji darovite djece smatraju da škola predstavlja veću prepreku u suradnji od njih samih.

H3: Roditelji darovite djece održavaju učestalu komunikaciju sa školom.

H4: Roditelji darovite djece često su uključeni su u obrazovanje svojeg djeteta.

5.3 Opis Instrumenta

Za potrebe istraživanja upotrijebljen je anketni upitnik kojim se ispituje stavovi roditelja darovite djece o suradnji sa školom. Anketni upitnik je prilagođen roditeljima darovite djece te su odabrane one varijable koje se odnose na cilj i problem istraživanja a preuzete iz instrumenta opisanog u radu „Suradnja roditelja i škole u Hrvatskoj: sličnosti i razlike urbanih i ruralnih sredina“, autora Miljević-Riđički Renata, Pahić Tea i Vizek Vidović Vlasta. Navedeni upitnik izrađen je prema Epstein Joyce odnosno njegovom teorijskom modelu koji čine 6 područja uključenosti. Prema njegovom modelu uključenost čine roditeljstvo, komunikacija, volontiranje, učenje kod kuće, donošenje odluka i suradnja sa zajednicom (R. Miljević-Riđički, T. Pahić, V. Vizek Vidović, 2011, prema Dauber i Epstein, 1989).

Zadovoljstvo roditelja darovite djece sa pristupačnošću škole, učitelja i ravnatelja za suradnju ispitano je kroz 9 čestica, na Likertovoj skali od 1 do 5 u kojoj su odnosi sljedeći: 1= uopće se ne slažem , 2 = donekle se slažem, 3= ne mogu procijeniti, 4 = prilično se slažem, 5 = u potpunosti se slažem. Roditeljima je također bila ponuđena čestica koja je bila u obliku otvorenog pitanja u kojem su mogli dati svoje prijedloge kako bi škola mogla poboljšati svoju pristupačnost. Prve četiri čestice odnose se na otvorenost učitelja, dok se ostalih 5 odnosi na otvorenost ravnatelja i škole kao obrazovne organizacije.

Prepreke u suradnji između škole i roditelja darovite djece, roditelji su procjenjivali kroz 4 čestice: školu kao prepreku roditeljske uključenosti, roditelja i njegovu uključenost u rad, učitelja te njegove kompetencije u školovanju darovite djece i spremnost na suradnju. Roditelji su tvrdnje vrednovali na Likertovoj skali od 1 do 5 u kojoj 1 označava tvrdnju uopće se ne slažem, 2 = donekle se slažem, 3= ne mogu procijeniti, 4 = prilično se slažem, 5 = u potpunosti se slažem. Zadnja čestica koja se odnosi na prepreke u suradnji formulirana je u obliku otvorenog pitanja u kojem su roditelji iznijeli svoja mišljenja o dosadašnjem iskustvu suradnje.

Zadovoljstvo i kvalitetu uspostavljene komunikacije s učiteljem i školom, roditelji darovite djece procjenjivali su kroz 3 čestice koje se odnose na kvalitetu i kvantitetu informacije koje im škola pruža, prilike za uključivanje u rad škole te dostupnost učitelja darovitog djeteta na

razgovor. Procjena se vršila na temelju Likertove skale od 1 do 5 u kojoj brojevi označuju sljedeće tvrdnje 1= ne slažem se, 2 = donekle se slažem, 3= ne mogu procijeniti, 4 = prilično se slažem, 5 = u potpunosti se slažem. Zadnja čestica oblikovana je u obliku otvorenog pitanja u kojem su roditelji darovite djece iznosili svoje prijedloge za uspješniju komunikaciju sa školom i učiteljem.

Utjecaj roditelja na obrazovanje vlastitog darovitog djeteta i njegovog rada u školi uključivanjem roditelja u rad škole, roditelji su procjenjivali kroz 6 čestica koje se odnose na njihovo zadovoljstvo vlastitim utjecaj na obrazovanje i školu, na uvažanje njihovih prijedloga od strane učitelja darovitog djeteta, na motivaciju koju škola pruža roditeljima da se uključe i pridonese obrazovanju djeteta, na osobno zadovoljstvo sa međusobnom suradnjom i napore škole da uključe roditelje u školske zadatke i obaveze djeteta. Čestice su vrednovali na Likertovoj skali od 1 do 5 u kojoj je 1= ne slažem se, 2 = donekle se slažem, 3= ne mogu procijeniti, 4 = prilično se slažem, 5 = u potpunosti se slažem. Sedma i osma čestica oblikovane su kao pitanja otvorenog tipa u kojem su roditelji iznosili iskustva u vezi suradnje sa školom.

5.4 Metodologija istraživanja

Istraživanje je provedeno putem elektronskog upitnika koji je izrađen u online alatu Google obrasci. Provedba istraživanja trajala je tijekom srpnja i kolovoza, 2022. godine. U radu je primijenjena metoda upitnika te se radi o kvantitativnom istraživanju. Rezultati istraživanja koristili su se u svrhu izrade diplomskog rada, te se poštivala anonimnost roditelja.

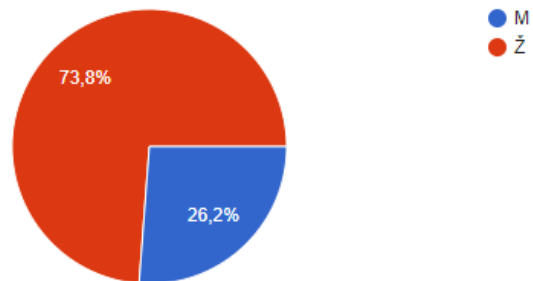
5.5 Uzorak

Uzorak ispitanika iz provedenog istraživanja čine roditelji čija su djeca identificirana kao darovita. U istraživanju je sudjelovalo 42 ispitanika, 73,8 % ženskog roda i 26,2 % muškog sudionika (Slika 1.).

Slika 1: Prikaz sudionika istraživanja s obzirom na spol

Spol

42 odgovora

6. REZULTATI I INTERPRETACIJA

U nastavku je prikaz rezultata prema zadacima istraživanja kojima se analizira: zadovoljstvo roditelja darovite djece sa pristupačnošću škole, učitelja i ravnatelja za suradnju, prepreke u suradnji između škole i roditelja darovite djece, zadovoljstvo i kvalitetu uspostavljene komunikacije s učiteljem i školom i utjecaj roditelja na obrazovanje vlastitog darovitog djeteta i njegovog rada u školi uključivanjem roditelja u rad škole.

Zadovoljstvo roditelja darovite djece sa pristupačnošću škole, učitelja i ravnatelja za suradnju

Tablica 2: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju „Razrednik/učitelj me/nas tretira s poštovanjem.“

Razrednik/učitelj me/nas tretira s poštovanjem.

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Uglavnom se ne slažem	3	7,1	7,1	7,1
Ne mogu procijeniti	3	7,1	7,1	14,3
Valid Uglavnom se slažem	14	33,3	33,3	47,6
U potpunosti se slažem	22	52,4	52,4	100,0
Total	42	100,0	100,0	

Iz tablice 2 vidljivo je da 22 (52,4 %) ispitanika odnosno roditelja darovite djece odgovorilo da se u potpunosti slaže s izjavom da ih razrednik odnosno učitelj tretira s poštovanjem. 14 (33,3%) ispitanika odgovorilo je da se djelomično slažu s navedenom izjavom, 3 ispitanika (7,1 %) odgovorilo je da ne mogu procijeniti svoje slaganje te su također 3 ispitanika (7,1 %) ispitanika odgovorilo da se djelomično se slažu s izjavom Razrednik/učitelj me/nas tretira s poštovanjem. Niti jedan ispitanika nije odgovorio da se uopće ne slažu s navedenom izjavom. Na temelju rezultata možemo zaključiti da većinu roditelja darovite djece osjeća poštovanje od strane učitelja/razrednika svojeg djeteta.

Tablica 3: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Ja/mi možemo lako razgovarati s razrednikom/učiteljem o svom darovitom djetetu.“

Ja/mi možemo lako razgovarati s razrednikom /učiteljem o svom darovitom djetetu

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Valid				
Uopće se ne slažem	1	2,4	2,4	2,4
Uglavnom se ne slažem	6	14,3	14,3	16,7
Ne mogu procijeniti	3	7,1	7,1	23,8
Uglavnom se slažem	14	33,3	33,3	57,1
U potpunosti se slažem	18	42,9	42,9	100,0
Total	42	100,0	100,0	

Iz tablice je vidljivo da je za tvrdnju „Ja/mi možemo lako razgovarati s razrednikom/učiteljem o svom darovitom djetetu.“ 18 (42,9 %) ispitanika odabralo opciju da se u potpunosti slažu, 14 (33,3 %) ispitanika odabralo je opciju da se uglavnom slažu s tvrdnjom, 3 (7,1 %) ispitanika odgovorilo je da ne mogu procijeniti svoje slaganje s tvrdnjom, 6 (14,3 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se ne slažem s tvrdnjom te je 1 (2,4 %) sudionik odabrao opciju uopće se ne slažem. Iz rezultata možemo zaključiti da većina roditelja darovite djece može s lakoćom razgovarati s učitelje/ razrednikom svojeg djeteta iako na žalost postoje i roditelji koji nisu u mogućnosti to napraviti.

Tablica 4: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Barem jedan član obitelji često ode u školu (ovo se ne odnosi na uzimanje djeteta poslije škole).“

Barem jedan član obitelji često ode u školu (ovo se ne odnosi na uzimanje djeteta poslije škole).

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Valid				
Uopće se ne slažem	1	2,4	2,4	2,4
Uglavnom se ne slažem	2	4,8	4,8	7,1
Ne mogu procijeniti	14	33,3	33,3	40,5
Uglavnom se slažem	16	38,1	38,1	78,6
U potpunosti se slažem	9	21,4	21,4	100,0
Total	42	100,0	100,0	

Iz tablice je vidljivo da je za tvrdnju: „Barem jedan član obitelji često ode u školu (ovo se ne odnosi na uzimanje djeteta poslije škole)“ 9 (21,4 %) ispitanika odabralo opciju u potpunosti se slažem s tvrdnjom, 16 (38,1 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se slažem, dok je opciju ne mogu procijeniti odabralo 14 (33,3) ispitanika. Opciju uglavnom se ne slažem odabralo je 2 (4,8 %) ispitanika, a 1 (2,4 %) ispitanika odabrao je opciju uopće se ne slažem s navedenom tvrdnjom. Na temelju rezultata možemo zaključiti da roditelji darovite djece donekle smatraju da često posjećuju školu, te samo mali postotak ispitanika odnosno roditelja ne odlazi u školu svojeg djeteta.

Tablica 5: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Kada bih ja/mi rekli nešto nastavniku/nastavnicima svog darovitog djeteta, oni bi razumjeli.“

Kada bih ja/mi rekli nešto nastavniku/nastavnicima svog darovitog djeteta, oni bi razumjeli.

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Uopće se ne slažem	1	2,4	2,4	2,4
Uglavnom se ne slažem	5	11,9	11,9	14,3
Ne mogu procijeniti	9	21,4	21,4	35,7
Uglavnom se slažem	18	42,9	42,9	78,6
U potpunosti se slažem	9	21,4	21,4	100,0
Total	42	100,0	100,0	

Iz tablice je vidljivo da je za tvrdnju: „Kada bih ja/mi rekli nešto nastavniku/nastavnicima svog darovitog djeteta, oni bi razumjeli.“ Opciju u potpunosti se slažem odabralo 9 (21,4 %) ispitanika, 18 (42,9 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se slažem sa tvrdnjom, te je opciju ne mogu procijeniti odabralo 9 (21,4 %) ispitanika odnosno roditelja. 5 (11,9 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se ne slažem s tvrdnjom te je 1 (2,4) ispitanik odabrao opciju uopće se ne slažem. Na temelju ovi postotaka možemo vidjeti da veliki broj roditelja smatra da postoji razumijevanje između njih i djetetovih nastavnika/ učitelja odnosno više od 50%.

Tablica 6: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Ja/mi nikada ne bismo razgovarali s ravnateljem/icom škole jer je vrlo zauzeta.“

Ja/mi nikada ne bismo razgovarali s ravnateljem /icom škole jer je vrlo zauzeta.

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Uopće se ne slažem	9	21,4	21,4	21,4
Uglavnom se ne slažem	9	21,4	21,4	42,9
Ne mogu procijeniti	11	26,2	26,2	69,0
Valid Uglavnom se slažem	8	19,0	19,0	88,1
U potpunosti se slažem	5	11,9	11,9	100,0
Total	42	100,0	100,0	

Iz tablice je vidljivo da je za tvrdnju „Ja/mi nikada ne bismo razgovarali s ravnateljem /icom škole jer je vrlo zauzeta.“ 5 (11,9 %) ispitanika odabralo opciju u potpunosti se slažem, a opciju uglavnom se slažem s tvrdnjom odabralo je 8 (19 %) ispitanika. 11 (26,2 %) ispitanika odgovorilo je da ne mogu procijeniti svoje slaganje s tvrdnjom, 9 (21,4 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se ne slažem s tvrdnjom te je također 9 (21,4 %) ispitanika odabralo opciju uopće se ne slažem s tvrdnjom. Iz navedenih postotaka možemo vidjeti da roditelji uglavnom nisu sigurni oko dostupnosti ravnatelja na razgovor, iako rezultati pokazuju da veći broj ispitanika smatra kako se mogu obratiti ravnatelju/ici škole koju im pohađa darovito dijete.

Tablica 7: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Osjećam se dobrodošlo u školi svog darovitog djeteta“

Osjećam se dobrodošlo u školi svog darovitog djeteta

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Uopće se ne slažem	1	2,4	2,4	2,4
Uglavnom se ne slažem	1	2,4	2,4	4,8
Ne mogu procijeniti	6	14,3	14,3	19,0
Valid Uglavnom se slažem	18	42,9	42,9	61,9
U potpunosti se slažem	16	38,1	38,1	100,0
Total	42	100,0	100,0	

Iz tablice je vidljivo da je za tvrdnju: „Osjećam se dobrodošlo u školi svog darovitog djeteta“ 16 (38,1 %) ispitanika odabralo opciju u potpunosti se slažem, 18 (42,9 %) ispitanika odabralo opciju uglavnom se slažem te je opciju ne mogu procijeniti odabralo 6 (14,3 %) ispitanika

odnosno roditelja. Opciju uglavnom se ne slažem s tvrdnjom odabrao je 1 (2,4 %) ispitanik, te opciju uopće se ne slažem također odabrao 1 (2,4 %) ispitanik. Na temelju rezultata možemo vidjeti da se roditelji darovite djece u većem slučaju osjećaju dobrodošlim od strane škole koje dijete polazi.

Tablica 8: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Škola je spremna (ili otvorena) prema organiziranju usavršavanja učitelja u području rada s darovitima.“

Škola je spremna (ili otvorena) prema organiziranju usavršavanja učitelja u području rada s darovitima.

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Uopće se ne slažem	2	4,8	4,8	4,8
Uglavnom se ne slažem	13	31,0	31,0	35,7
Ne mogu procijeniti	14	33,3	33,3	69,0
Uglavnom se slažem	7	16,7	16,7	85,7
U potpunosti se slažem	6	14,3	14,3	100,0
Total	42	100,0	100,0	

Iz tablice je vidljivo da je za tvrdnju: „Škola je spremna (ili otvorena) prema organiziranju usavršavanja učitelja u području rada s darovitima“ opciju u potpunosti se slažem odabralo 6 (14,3 %) ispitanika, 7 (16,7 %) ispitanika odabralo opciju uglavnom se slažem, te je njih 14 (33,3 %) odabralo opciju ne mogu procijeniti. Opciju uglavnom se ne slažem odabralo je 13 (31 %) ispitanika te je opciju uopće se ne slažem odabralo 2 (4,8 %) ispitanika. Na temelju ovih rezultata možemo vidjeti da roditelji nisu sigurni u spremnost škole na organiziranje usavršavanja učitelja s obzirom da najveći broj ispitanika ili ne može procijeniti spremnost škole ili smatraju da škola nije spremna poduzeti korake u usavršavanju učitelja za rad s darovitim djecom.

Tablica 9: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Škola je spremna (ili otvorena) uključiti roditelje darovitog djeteta u organizirane oblike edukacije.“

Škola je spremna (ili otvorena) uključiti roditelje darovitog djeteta u organizirane oblike edukacije.

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak

	Uopće se ne slažem	7	16,7	16,7	16,7
	Uglavnom se ne slažem	8	19,0	19,0	35,7
	Ne mogu procijeniti	17	40,5	40,5	76,2
Valid	Uglavnom se slažem	6	14,3	14,3	90,5
	U potpunosti se slažem	4	9,5	9,5	100,0
	Total	42	100,0	100,0	

U tablici 9, vidljivo je da je za tvrdnju: „Škola je spremna (ili otvorena) uključiti roditelje darovitog djeteta u organizirane oblike edukacije.“ 4 (9,5 %) ispitanika odabralo opciju u potpunosti se slažem, te je njih 6 (14,3 %) odabralo opciju uglavnom se slažem. Najviše ispitanika, njih 17 (40,5 %) odabralo je opciju ne mogu procijeniti slaganje s tvrdnjom, opciju uglavnom se ne slažem odabralo je njih 8 (19 %) te je 7 (16,7 %) ispitanika odabralo opciju uopće se ne slažem s tvrdnjom. Iz navedenih postotaka možemo vidjeti da ispitanici odnosno roditelji ne mogu odrediti jesu li škole spremne za provođenje aktivnosti kako bi ih educirali u području darovitosti te da ispitanici u većem broju smatraju da škole nisu spremne za provođenje takvih tipova edukacija.

Prema prikupljenim podacima, možemo zaključiti da je hipoteza H1 (Roditelji darovite djece prihvaćeni su od škole) potvrđena. Iz rezultata o otvorenosti škole na suradnju možemo vidjeti da se 22 ispitanika u potpunosti slaže s tvrdnjom da ih učitelj tretira s poštovanjem te se njih 14 uglavnom slaže s navedenom tvrdnjom. Također 32 ispitanika smatra da lako mogu razgovarati sa učiteljem/razrednikom svojeg darovitog djeteta te njih 27 smatra da pri razgovoru učitelj/razrednik pristupa s razumijevanjem. Ovu hipotezu potvrđuje i čestica o tome osjećaju li se roditelji dobrodošlo u školi svojeg djeteta, u kojoj možemo vidjeti da se 34 ispitanika od ukupno 42, u potpunosti ili uglavnom slaže s navedenom česticom. Iz navedenih rezultata možemo vidjeti da su učitelji i ravnatelji škola otvoreni za razgovor s roditeljima darovite djece, te da se roditelji osjećaju ugodno i dobrodošlo u školi svojeg djeteta.

Prepreke u suradnji između škole i roditelja darovite djece

Tablica 10: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Faktor škole - Škola kao prepreka uključenosti roditelja u školovanje darovitog djeteta“

Faktor škole - Škola kao prepreka uključenosti roditelja u školovanje darovitog djeteta

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Uopće se ne slažem	3	7,1	7,1	7,1
Uglavnom se ne slažem	8	19,0	19,0	26,2
Ne mogu procijeniti	11	26,2	26,2	52,4
Uglavnom se slažem	13	31,0	31,0	83,3
U potpunosti se slažem	7	16,7	16,7	100,0
Total	42	100,0	100,0	

U tablici 10 vidljivo je da je za tvrdnju „Faktor škole - Škola kao prepreka uključenosti roditelja u školovanje darovitog djeteta.“ 7 (16,7 %) ispitanika odabralo opciju u potpunosti se slažem, 13 (31 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se slažem, dok je njih 11 (26,2 %) odabralo opciju ne mogu procijeniti. Opciju uglavnom se ne slažem odabralo je 8 (19 %) ispitanika te je 3 (7,1 %) ispitanika odabralo opciju uopće se ne slažem. Prema navedenim postotcima možemo vidjeti da većinski broj ispitanika odnosno roditelja smatra da njihovo uključenje u školovanje darovite djece sprječava škola kao odgojno-obrazovna ustanova.

Tablica 11: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Faktor roditelja -Roditelji kao prepreka vlastite uključenosti u školovanje darovitog djeteta.“

Faktor roditelja -Roditelji kao prepreka vlastite uključenosti u školovanje darovitog djeteta

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Uopće se ne slažem	8	19,0	19,0	19,0
Uglavnom se ne slažem	13	31,0	31,0	50,0
Ne mogu procijeniti	12	28,6	28,6	78,6
Uglavnom se slažem	4	9,5	9,5	88,1
U potpunosti se slažem	5	11,9	11,9	100,0
Total	42	100,0	100,0	

U tablici 11 vidljivo je da je za tvrdnju „Faktor roditelja -Roditelji kao prepreka vlastite uključenosti u školovanje darovitog djeteta“ 5 (11,9 %) ispitanika odabralo opciju u potpunosti se slažem, 4 (9,5 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se slažem, te je 12 (28,6 %) ispitanika odabralo opciju ne mogu procijeniti. Opciju uglavnom se ne slažem odabralo je 13 (31%) ispitanika dok je opciju uopće se ne slažem odabralo 8 (19 %) ispitanika. Na temelju

ovih rezultata možemo vidjeti da ispitanici, odnosno roditelji darovite djece, većinski smatraju da oni nisu prepreka u pogledu njihove uključenosti u obrazovanje i školovanje darovite djece.

Tablica 12: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju „Faktor učitelj – Učitelj kao prepreka uključenosti roditelja u školovanje darovitog djeteta“

Faktor učitelj – Učitelj kao prepreka uključenosti roditelja u školovanje darovitog djeteta

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Valid Uopće se ne slažem	5	11,9	11,9	11,9
Uglavnom se ne slažem	13	31,0	31,0	42,9
Ne mogu procijeniti	10	23,8	23,8	66,7
Uglavnom se slažem	8	19,0	19,0	85,7
U potpunosti se slažem	6	14,3	14,3	100,0
Total	42	100,0	100,0	

U tablici 12, vidljivo je da je za tvrdnju „Faktor učitelj – Učitelj kao prepreka uključenosti roditelja u školovanje darovitog djeteta“ 6 ispitanika odabralo opciju u potpunosti se slažem, opciju uglavnom se slažem odabralo je 8 ispitanika, dok je opciju ne mogu procijeniti odabralo 10 ispitanika. 10 ispitanika odabralo je opciju uglavnom se ne slažem te je 5 ispitanika odabralo opciju uopće se ne slažem. Na temelju navedenih rezultata možemo vidjeti da roditelji darovite djece u najvećem broju ne mogu procijeniti slaganje s tvrdnjom ili ne se slažu s tvrdnjom da je učitelj prepreka za njihovo uključivanje u obrazovanje.

Tablica 13: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju „Faktor kompetencije učitelja – Nekompetencije učitelja za rad s darovitim učenicima kao prepreka suradnji s roditeljima darovitog djeteta“

Faktor kompetencije učitelja – Nekompetencije učitelja za rad s darovitim učenicima kao prepreka suradnji s roditeljima darovitog djeteta

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Valid Uopće se ne slažem	4	9,5	9,5	9,5

Uglavnom se ne slažem	4	9,5	9,5	19,0
Ne mogu procijeniti	6	14,3	14,3	33,3
Uglavnom se slažem	17	40,5	40,5	73,8
U potpunosti se slažem	11	26,2	26,2	100,0
Total	42	100,0	100,0	

U tablici 13 vidljivo je da je za tvrdnju: „Faktor kompetencije učitelja – Nekompetencije učitelja za rad s darovitim učenicima kao prepreka suradnji s roditeljima darovitog djeteta“ 11 (26,2 %) ispitanika odabralo opciju u potpunosti se slažem, 17 (40,5 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se slažem te je opciju ne mogu procijeniti odabralo 6 (14 %) ispitanika. Opciju uglavnom se ne slažem odabralo je 4 (9,5 %) ispitanika te je 4 (9,4 %) ispitanika odabralo opciju uopće se ne slaže. Na temelju dobivenih postotaka možemo vidjeti da ispitanici odnosno roditelji uglavnom imaju stav da kompetencije učitelja imaju veliku ulogu u vezi roditeljske uključenosti u školovanje darovite djece te nedostatak kompetencija smatraju preprekom za učinkovitu suradnju.

Prema prikupljenim podacima možemo zaključiti da je hipoteza H2 (Roditelji darovite djece smatraju da škola predstavlja veću prepreku u suradnji od njih samih.) potvrđena. Na temelju čestice roditelji kao prepreka vlastite uključenosti u školovanje darovitog djeteta možemo vidjeti da se samo 9 ispitanika u potpunosti ili uglavnom slaže s navedenom tvrdnjom. Sukladno s time čestica o školi kao prepreka uključenosti roditelja u školovanje darovitog djeteta, pokazuje da se 20 ispitanika odnosno roditelja slaže s navedenom tvrdnjom iako njih 11 ne možemo procijeniti svoje slaganje. Također iz čestice „Iznesite Vaše nezadovoljstvo, ukoliko postoji, a odnosi se na suradnju roditelja darovitog djeteta sa školom i učiteljem.“ možemo vidjeti da roditelji smatraju da škola ne pokazuje zainteresiranost za uključivanje roditelja u rad te da se njihovi stavovi zanemaruju.

Zadovoljstvo i kvalitetu uspostavljene komunikacije s učiteljem i školom

Tablica 14: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Ja/mi smo zadovoljni kvalitetom i kvantitetom informacija koje dobivamo od škole.“

Ja/mi smo zadovoljni kvalitetom i kvantitetom informacija koje dobivamo od škole.

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Valid	Uopće se ne slažem	4	9,5	9,5
	Uglavnom se ne slažem	4	9,5	19,0
	Ne mogu procijeniti	8	19,0	38,1
	Uglavnom se slažem	20	47,6	85,7
	U potpunosti se slažem	6	14,3	100,0
	Total	42	100,0	100,0

U tablici 14, vidimo da je za tvrdnju: „Ja/mi smo zadovoljni kvalitetom i kvantitetom informacija koje dobivamo od škole.“ opciju u potpunosti se slažem odabralo 6 (14,3 %) ispitanika, 20 (47,6 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se slažem te je 8 (19 %) ispitanika odabralo opciju ne mogu procijeniti. 4 (9,5 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se ne slažem te je opciju uopće se ne slažem odabralo također 4 (9,5 %) ispitanika. Na temelju navedenih rezultata možemo vidjeti da ispitanici, odnosno roditelji darovite djece imaju pretežito pozitivne stavove u pogledu učestalosti i količini informacija koje dobivaju od škole. Isto tako roditelji se u većinskom broju slažu da su informacije koje im škola pruža o njihovom darovitom djecu informativne i važne.

Tablica 15: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Ja/mi smo zadovoljni različitim načinima na koje se možemo uključiti u rad škole.“

Ja/mi smo zadovoljni različitim načinima na koje se možemo uključiti u rad škole.

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Valid	Uopće se ne slažem	3	7,1	7,1
	Uglavnom se ne slažem	14	33,3	40,5
	Ne mogu procijeniti	14	33,3	73,8
	Uglavnom se slažem	9	21,4	95,2
	U potpunosti se slažem	2	4,8	100,0
	Total	42	100,0	100,0

U tablici 15 vidljivo je da je za tvrdnju: „Ja/mi smo zadovoljni različitim načinima na koje se možemo uključiti u rad škole.“ 2 (4,8 %) ispitanika odabralo opciju u potpunosti se slažem, opciju uglavnom se slažem odabralo je 9 (21, 4 %) ispitanika. Možemo uočiti kako mali broj

ispitanika smatra da se kao roditelji mogu uključiti i pridonijeti radu škole. Opciju ne mogu procijeniti, odabralo je 14 (33,3 %) ispitanika, opciju uglavnom se slažem također je odabralo 14 (33,3 %) ispitanika te opciju uopće se ne slažem odabralo je 3 (7,1 %) ispitanika. Na temelju navedenih postotaka možemo vidjeti da ispitanici odnosno roditelji nisu zadovoljni načinima koji im se pružaju da se uključe u rad škole.

Tablica 16: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Ja/mi smo zadovoljni dostupnošću učitelja darovitog djeteta za razgovor.“

Ja/mi smo zadovoljni dostupnošću učitelja darovitog djeteta za razgovor.

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Uopće se ne slažem	2	4,8	4,8	4,8
Uglavnom se ne slažem	4	9,5	9,5	14,3
Ne mogu procijeniti	8	19,0	19,0	33,3
Uglavnom se slažem	12	28,6	28,6	61,9
U potpunosti se slažem	16	38,1	38,1	100,0
Total	42	100,0	100,0	

U tablici 16 vidljivo je da je za tvrdnju: „Ja/mi smo zadovoljni dostupnošću učitelja darovitog djeteta za razgovor.“ 16 (38,1 %) ispitanika odabralo opciju u potpunosti se slažem, te je njih 12 (28,6 %) odabralo opciju uglavnom se slažem. 8 (19 %) ispitanika odabralo je opciju ne mogu procijeniti, 4 (9,5 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se ne slažem te je 2 (4,8 %) ispitanika odabralo opciju uopće se ne slažem. Iz rezultata možemo vidjeti da je većina roditelja darovite djece zadovoljna s dostupnošću učitelja za razgovor.

Na temelju rezultata možemo zaključiti da je hipoteza H3 (Roditelji darovite djece održavaju učestaliju komunikaciju sa školom) potvrđena. Iz rezultata možemo vidjeti da je 26 ispitanika zadovoljna kvalitetom informacije koje dobivaju iz škole te njihovom učestalošću. Također rezultati pokazuju da se 28 ispitanika slaže sa tvrdnjom da su zadovoljni dostupnošću učitelja darovitog djeteta na razgovor. Na temelju čestice „Iznesite svoje prijedloge, kako bi škola i učitelji mogli poboljšati kvalitetu vaše komunikacije kao roditelja darovitog djeteta.“ možemo vidjeti da iako su roditelji zadovoljni pristupom učitelja prema njima i ostvarenom

komunikacijom, roditelji bi ipak htjeli češće sastanke u koje bi se uključili i stručni suradnici škole.

Utjecaj roditelja na obrazovanje vlastitog darovitog djeteta i njegovog rada u školi uključivanjem roditelja u rad škole

Tablica 17: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Ja sam/mi smo zadovoljni načinima na koje možemo utjecati na obrazovanje svog darovitog djeteta.“

Ja sam/mi smo zadovoljni načinima na koje možemo utjecati na obrazovanje svog darovitog djeteta.

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Uopće se ne slažem	7	16,7	16,7	16,7
Uglavnom se ne slažem	9	21,4	21,4	38,1
Ne mogu procijeniti	11	26,2	26,2	64,3
Uglavnom se slažem	11	26,2	26,2	90,5
U potpunosti se slažem	4	9,5	9,5	100,0
Total	42	100,0	100,0	

U tablici 17, vidljivo je da je za tvrdnju: „Ja sam/mi smo zadovoljni načinima na koje možemo utjecati na obrazovanje svog darovitog djeteta.“ 4 (9,5 %) ispitanika odabralo opciju u potpunosti se slažem, 11 (26,2 %) odabralo je opciju uglavnom se slažem, te je opciju ne mogu procijeniti odabralo 11 (26,2 %) ispitanika. Opciju uglavnom se ne slažem odabralo je 9 (21,4 %) ispitanika te je 7 (16,7 %) odabralo opciju uopće se ne slažem. Na temelju navedenih rezultata možemo vidjeti da roditelji imaju podijeljene stavove o zadovoljstvu o načinima na koje mogu utjecati na obrazovanje svojeg djeteta te mnogi ne mogu procijeniti svoje slaganje s navedenom tvrdnjom.

Tablica 18: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Ja sam/mi smo zadovoljni načinima na koje možemo utjecati na školu općenito.“

Ja sam/mi smo zadovoljni načinima na koje možemo utjecati na školu općenito.

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Valid				
Uopće se ne slažem	9	21,4	21,4	21,4
Uglavnom se ne slažem	17	40,5	40,5	61,9
Ne mogu procijeniti	10	23,8	23,8	85,7
Uglavnom se slažem	5	11,9	11,9	97,6
U potpunosti se slažem	1	2,4	2,4	100,0
Total	42	100,0	100,0	

U tablici 18, vidljivo je da je za tvrdnju: „Ja sam/mi smo zadovoljni načinima na koje možemo utjecati na školu općenito.“, opciju u potpunosti se slažem odabrao 1 (2,4%) ispitanik, opciju uglavnom se slažem odabralo je 5 (11,9 %) ispitanika te je opciju ne mogu procijeniti odabralo 10 (23,8 %) sudionika. Opciju uglavnom se ne slažem odabralo je 17 (40,5 %) ispitanika te je 9 (21,4 %) ispitanika odabralo opciju uopće se ne slažem. Na temelju navedenih postotaka možemo vidjeti da roditelji darovite djece u većem broju nisu zadovoljni mogućnostima koje im škola pruža da utječu na njezin rad.

Tablica 19: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Učitelj darovitog djeteta na temelju mojih/naših prijedloga uvodi promjene u rad“

Učitelj darovitog djeteta na temelju mojih/naših prijedloga uvodi promjene u rad

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Valid				
Uopće se ne slažem	4	9,5	9,5	9,5
Uglavnom se ne slažem	7	16,7	16,7	26,2
Ne mogu procijeniti	15	35,7	35,7	61,9
Uglavnom se slažem	12	28,6	28,6	90,5
U potpunosti se slažem	4	9,5	9,5	100,0
Total	42	100,0	100,0	

U tablici 19 vidljivo je da je za tvrdnju: „Učitelj darovitog djeteta na temelju mojih/naših prijedloga uvodi promjene u rad“, opciju u potpunosti se slažem odabralo 4 (9,5 %) ispitanika, 12 (28,6 %) ispitanika odabralo opciju uglavnom se slažem, te je 15 (35,7 %) ispitanika

odabralo opciju ne mogu procijeniti. 7 (16,7 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se ne slažem s tvrdnjom te je 4 (9,5 %) ispitanika odabralo opciju uopće se ne slažem. Na temelju navedenih rezultata možemo vidjeti da roditelji većinski ne mogu procijeniti svoj utjecaj na učiteljev rad ili se uglavnom slažu da učitelj sluša njihove prijedloge i na temelju njih unosi promjene.

Tablica 20: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Škola me/nas motivira da se uključujemo u obrazovanje darovitog djeteta“

Škola me/nas motivira da se uključujemo u obrazovanje darovitog djeteta

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Valid Uopće se ne slažem	7	16,7	16,7	16,7
Uglavnom se ne slažem	10	23,8	23,8	40,5
Ne mogu procijeniti	6	14,3	14,3	54,8
Valid Uglavnom se slažem	12	28,6	28,6	83,3
U potpunosti se slažem	7	16,7	16,7	100,0
Total	42	100,0	100,0	

U tablici 20 vidljivo je da je za tvrdnju: „Škola me/nas motivira da se uključujemo u obrazovanje darovitog djeteta“ opciju u potpunosti se slažem odabralo 7 (16,7 %) ispitanika, opciju uglavnom se slažem odabralo je 12 (28,6 %), te je opciju ne mogu procijeniti odabralo 6 (14 %) ispitanika. 10 (23,8 %) odabralo je opciju uglavnom se ne slažem, te je 7 (16,7 %) ispitanika odabralo opciju uopće se ne slažem s tvrdnjom. Na temelju navedenih rezultata možemo vidjeti da roditelje imaju podijeljene stavove u vezi školskih napora da ih motiviraju na uključenost u obrazovanju darovite djece.

Tablica 21: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Zadovoljni smo suradnjom između nas roditelja i škole našeg darovitog djeteta“

Zadovoljni smo suradnjom između nas roditelja i škole našeg darovitog djeteta

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Valid Uopće se ne slažem	4	9,5	9,5	9,5

Uglavnom se ne slažem	7	16,7	16,7	26,2
Ne mogu procijeniti	11	26,2	26,2	52,4
Uglavnom se slažem	13	31,0	31,0	83,3
U potpunosti se slažem	7	16,7	16,7	100,0
Total	42	100,0	100,0	

U tablici 21, vidljivo je da je za tvrdnju: „Zadovoljni smo suradnjom između nas roditelja i škole našeg darovitog djeteta“ 7 (16,7 %) ispitanika odabralo opciju u potpunosti se slažem, 13 (31 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se slažem te je 11 (26,2 %) odabralo opciju ne mogu procijeniti. Opcije uglavnom se ne slažem odabralo je 7 (16,7 %) ispitanika je te opciju uopće se ne slažem odabralo 4 (9,5 %) ispitanika. Na temelju prikazanih rezultata možemo vidjeti da su roditelji uglavnom zadovoljni suradnjom sa školom ili ne mogu procijeniti svoje zadovoljstvo suradnje.

Tablica 22: Prikaz postotaka i frekvencija za tvrdnju: „Škola nas podržava kod pisanja domaćih uradaka, uključenosti djeteta u različite projekte i sl.“

Škola nas podržava kod pisanja domaćih uradaka, uključenosti djeteta u različite projekte i sl.

	Frekvencija	Postotak	Važeći postotak	Kumulativni postotak
Uopće se ne slažem	2	4,8	4,8	4,8
Uglavnom se ne slažem	3	7,1	7,1	11,9
Ne mogu procijeniti	10	23,8	23,8	35,7
Valid Uglavnom se slažem	18	42,9	42,9	78,6
U potpunosti se slažem	9	21,4	21,4	100,0
Total	42	100,0	100,0	

U tablici 22 možemo vidjeti da je za tvrdnju: „Škola nas podržava kod pisanja domaćih uradaka, uključenosti djeteta u različite projekte i sl.“ 9 (21,4 %) ispitanika odabralo opciju u potpunosti se slažem, 18 (42,9 %) ispitanika odabralo opciju uglavnom se slažem te je opciju ne mogu procijeniti odabralo 10 (23,8 %) ispitanika. 3 (7,1 %) ispitanika odabralo je opciju uglavnom se ne slažem te je opciju uopće se ne slažem odabralo 2 (4,8 %) ispitanika. Na temelju izvedenih rezultata možemo vidjeti da roditelji darovite djece uglavnom smatraju da ih škola podržava ili da ne mogu procijeniti podršku od strane škole u vezi pisanja domaćih zadaća te sudjelovanje u različitim dječjim projektima.

Na temelju rezultata možemo vidjeti da je H4 (Roditelji darovite djece često su uključeni su u obrazovanje svojeg djeteta) odbijena. Iz čestice o zadovoljstvu roditelja o utjecaju na obrazovanje darovitog djeteta vidljivo je da 16 ispitanika odnosno roditelja nije zadovoljno svojim utjecajem na obrazovanje te njih 11 ne može procijeniti svoje zadovoljstvo. Također čestica o zadovoljstvu roditelja o utjecaju na rad škole pokazuje da 26 ispitanika od ukupno 42 smatra da nije zadovoljno koliko mogu utjecati na rad škole. Isto tako samo 19 ispitanika se slaže s tvrdnjom da ih škola motivira na uključivanje u rad dok 23 ispitanika se ne slaže s navedenom tvrdnjom ili ne mogu procijeniti svoje slaganje.

U nastavku je analiza odgovora na pitanja otvorenog tipa koja su se odnosila na otvorenost škole, prepreke u suradnji, komunikaciju sa školom i utjecaj roditelja na obrazovanje vlastitog darovitog djeteta i njegovog rada u školi uključivanjem roditelja u rad škole.

Otvorenost škole

Na postavljeno pitanje „Ima li nešto što biste preporučili školi kao roditelj darovitog djeteta?“ ispitanici su redovito navodili kako bi školama preporučili da organiziraju više aktivnosti i radionica za darovitu djecu.

„ Za niže osnovnoškolce nema nikakvih radionica i volje za rad s bilo kakvom djecom a kamoli za darovitu“

„Više sadržaja za darovitu djecu.“

„Da naprave zanimljive i kreativne aktivnosti.“

Osim toga roditelji su navodili kako bi škole trebale organizirati edukacije za učitelje i roditelje kako bi se bolje upoznali s specifičnim potrebama darovite djece.

„Pružanje usavršavanja učiteljima i ostalim radnicima škole za rad s darovitim učenicima“

„Organiziranje sadržaja i edukacija za roditelje“

„Voljela bih da se u školi provedu još neki testovi darovitosti te da škola bolje organizira svoje učitelje i educira ih u vrsti darovitosti moga djeteta.“

Isto tako roditelji navode kako bi volje da ih učitelji više uključe u rad s njihovom djecom te da na njih trebaju gledati kao partnere i suradnike.

„Roditelji vam mogu pomoći u radu s djecom, a ne biti prepreka“

Mnogi roditelji izrazili su jednostavne želje poput njegovanja dječjih interesa te uvažavanje dječjih ideja. Roditelji su također izrazili zabrinutost za emocionalno stanje svojeg darovitog djeteta te preporučili učiteljima da uvažavaju njihove posebnosti, različitost i potrebe.

„ Više razumijevanja (manje, po pitanju darovitosti needuciranih psihologa) za emocionalne potrebe i različitosti. Poslušati iskustvo roditelja o svom djetetu bez predrasuda da mi roditelji želimo istaknuti da je dijete darovito već da i našem djetetu i njima želimo pomoći“

„Dar mog djeteta se treba njegovati, ne tražim poseban tretman za njega već vasu pomoć jer ste vi stručne osobe a ja samo roditelj“

„Rigidnost, sila, neuvažavanje osobina darovitoga djeteta, nemaju mjesta u podržavajućoj okolini.“

S obzirom da mnoge škole u Republici Hrvatskoj nemaju odgovarajuće programe za darovitu djecu, te su ona često zanemarena u obrazovnom sustavu, navedeni odgovori ne stvaraju preveliko iznenađenje. Darovita djeca zahtijevaju poseban pristup te su njihove emocionalne i socijalne potrebe često zanemarene zbog fokusa na njihov akademski uspjeh. Roditeljska zabrinutost i želja za sudjelovanjem u radu potpuno je opravdana s obzirom da oni najbolje znaju svoje dijete te njegove potrebe. Osim toga škole bi trebale pružati učiteljima i roditeljima edukacije kako bi se ostvario optimalni dječji razvoj te kako su mnogi roditelji naveli kako bi darovitost njihove djece bila njegovana a ne zaboravljena.

Prepreke u suradnji

Na postavljeno pitanje „Iznesite Vaše nezadovoljstvo, ukoliko postoji, a odnosi se na suradnju roditelja darovitog djeteta sa školom i učiteljem.“ kao jedno od najčešćih nezadovoljstava roditelji navode nezainteresiranost škole i učitelja za ostvarivanje zahtjeva i potreba učenika.

„Škola uopće nije zainteresirana za bilo kakvu suradnju. Pod radom sa darovitim učenikom smatraju 6 dodatnih listica zadataka za gradivo viseg razreda. Ukoliko dijete ne riješi zadatke učiteljica ga ne potiče da ih riješi već naprotiv kad se pohvali da je krenuo rješavati dodatnu zbirku kaže "Ne moras to rješavati, vrati ju sutra." Jedina "suradnja" koja je postojala je odgovor na moju molbu da mi se posude problemski zadaci koji su bili skolsko vlasništvo pa sam ih ja sama doma rješavala s njim. Na bilo koji moj upit da li se u školi nešto radi s njim učiteljica se brani da ne stigne jer ima djevojčicu po posebnom programu i još 8 učenika osim njega.“

„Premalo zainteresiranosti za poticanje djetetovih interesa te mogućnosti da dijete ide na predmetnu nastavu u području interesa iako je prešao i taj nivo“

„Pojedini učitelji ne odrađuju dodatnu nastavu.“

Mnogi roditelji smatraju da učitelji ne shvaćaju njihove savjete ozbiljno te odbijaju ostvariti suradnju s njima i isto tako ponovno navode nedovoljno znanje učitelja za rad s darovitim učenicima.

„Škola (stručna služba, ravnateljica i učiteljica) dobronamjerne savjete roditelja shvaćaju kao propitkivanje kompetencija i napad.“

„Nehtijenje nekih učitelja (nespremnost, neznanje, strah, nemotiviranost...), nerazumijevanje disharmonije mentalnog i emocionalnog kod djeteta...“

„Često se zanemaruje naše mišljenje i stavovi“

„Škole često zanemaruje zahtjevnost rada s darovitim učenicima, učitelji nisu dovoljno educirani te se sposobnosti naše djece ne shvaćaju ozbiljno“

„Škola često ne uzima u obzir naše mišljenje, te nas ne uključuju u organiziranje rada s našim djetetom“

Iako prevladavaju negativna iskustva, neki roditelji naveli su pozitivna iskustva s učiteljima njihove darovite djece.

„Nemam primjedbi na učiteljicu, riječ je o nižim razredima i dosta je susretljiva.“

„Učiteljica nam je i pomogla sa nekim kontaktima kao i radionicama za darovitu djecu , koji su naravno van škole“

Kao i kod prethodnog pitanja, roditelji imaju najviše primjedbi vezanih uz nedostatak kompetencija učitelja te njihovu spremnost na prihvaćanje savjeta od strane roditelja. Osim toga roditelji su zabrinuti za psihološko stanje svoje djece, što također može biti povezano s nedovoljnim edukacijama za učitelje. Na temelju navedenih odgovora vidljivo je da kod roditelja vlada nezadovoljstvo u okviru suradnje s školom i učiteljima. Negativna iskustva i primjeri o uključenosti u rad prevladavaju te je samo nekolicina roditelja podijelila svoja pozitivna iskustva koja su isključivo vezana za učitelje ali ne i za školu.

Komunikacija sa školom

Na pitanje „Iznesite svoje prijedloge, kako bi škola i učitelji mogli poboljšati kvalitetu vaše komunikacije kao roditelja darovitog djeteta.“ kao najčešći prijedlog koji su roditelji darovite djece navodili odnosi se na redovitije razgovor i sastanke te zajedničke radionice kako bi uspostavili bolju suradnju i međusobne odnose.

„Redovitiji razgovori i sastanci s roditeljima“

„Češći razgovori, otvorenija komunikacija“

„grupne radionice kako bi se bolje upoznali i uspostavili bolji odnos“

„Češći sastanci s učiteljem i stručnim suradnicima, zajedničke radionice“

„Škole bi trebale biti otvorenije prema roditeljima darovite djece te na njih gledati kao na suradnike“

Roditelji također u većoj mjeri smatraju da bi se u komunikaciju trebalo uključiti više stručnih osoba koje bi im pomogle u razumijevanju darovite djece te njihovih specifičnih potreba.

„Mislim da je potrebno razgovarati sa nekim tko je stručan i iskusan u radu sa darovitim djetetom, je dobra volja razredne učiteljice nije uvijek dovoljna te treba definirati stručni kadar Okoji će biti na raspolaganju samo za darovitu djecu.“

„Da se u rad sa njime ukljuci ucitelj matematike visih razreda na nacin da ako vec ne zeli dopuniti rad uciteljice razredne nastave zadatke daje meni sa uputama kako da radim s njime.“

Osim češćih sastanaka i razgovora, mnogi roditelji smatraju da stavovi učitelja prema darovitoj djeci ali i njima kao roditeljima darovite djece, izaziva teškoće u komunikaciji. Roditelji navode da kada bi učitelji bili otvoreniji na suradnju i njihove prijedloge, komunikacija bi se poboljšala te bi obje strane bile zadovoljne odnosom. Iako je većina njih nezadovoljna stavovima učitelja, postoje i oni s pozitivnim iskustvima.

„Ravnateljica mora otići, nova mora poticati drugačiju klimu u kolektivu. Neki učitelji nemaju volje znanja i želje za raditi s darovitom djecom, pri upisu paziti da darovito dijete ne bude dodijeljeno takvom učitelju. Kada ovo bude zadovoljeno komunikacija bi trebala biti puno bolja.“

“Mi smo uspjeli senzibilizirati učitelje, velikom željom da naše dijete ne potone u razredu, i velikom upornošću, uz pomoć psihologinje škole, (razrednica se još bori 😊) viber poruka psihologinji po potrebi, ona postavi text uputu u virtualnu učionicu gdje svi učitelji imaju uvid,...o potencijalnom problemu, situaciji i sl. Pomoglo bi da me ne gledaju po principu "ah to je ona mama". I najvažnije senzibilizirati razred na različitost djeteta jer je tada i darovitom djetetu ali i djeci u razredu sve lakše razumljivo te je napredak našeg djeteta puno veći”

“Škole bi trebale biti otvorenije prema roditeljima darovite djece te na njih gledati kao na suradnike”

„Učiteljica je jedina svijetla karika u ovome, i ona nam je puno pomogla, škola tu nije ponudila ništa, budući da je jedna od nekolicine škola koji nisu u programu za darovitu djecu premda i to kreće od 5. razreda. Razdoblje korone je sve pogoršalo “

Prema navedenim odgovorimo možemo vidjeti da neki roditelji nisu zadovoljni učestalošću komunikacije između njih i učitelja. Osim toga, roditelji smatraju da bi se u komunikaciju trebalo uključiti i stručno osoblje škole koje je više upoznato s potrebama darovite djece. S obzirom da darovita djeca zahtijevaju više rada ali i dobru suradnju između roditelja i škole kako bi djeca mogla i kod kuće mogla nastaviti sa svojim interesima ne začuđuje činjenica da

roditelji traže redovitije sastanke ali i učitelje koji pokazuju zanimanje za rad s darovitim djecom.

Utjecaj roditelja na obrazovanje vlastitog darovitog djeteta i njegovog rada u školi uključivanjem roditelja u rad škole.

Na pitanje „Što biste istaknuli kao pozitivno iskustvo u vašoj suradnji sa školom koju pohađa vaše dijete.“ najviše pozitivnih iskustava odnosi se na rad učitelja, te njegovu spremnost da pomogne djetetu i roditelju. Iako roditelji navode da učitelji nisu dovoljno kompetentni te da nemaju dovoljno vremena i resursa kako bi omogućili najbolje moguće obrazovanje darovitim djetetu, roditelji poštuju otvorenost i učiteljevu dobru namjeru.

„Učiteljica je otvorena za prijedloge ali nije uvijek u mogućnosti realizirati te je pohvalna njena dobra volja i motivacija.“

„Trud i rad ipak postoji, nastoje i ponašaju se koliko bolje mogu.“

„Učiteljica je uvijek spremna za razgovor i trudi se oko mojeg djeteta“

„Osiguravanje napretka moga djeteta različitim načinima rada“

„Otvorenost učitelja na rad s darovitim učenikom“

„Vidljiv je trud učitelja u radu“

„Učiteljica se trudi iako nema dovoljnih kompetencija“

„Učiteljica je vrlo topla te motivira naše dijete u radu“

Osim pohvale učiteljima, neki roditelji iznose i pozitivna iskustva s ostalim stručnim službama i osoba koje rade u školi njihovog djeteta.

„Spremnost škole na educiranje, pronalaženje načina kako djetetu biti podržavajuća okolina, kompletna stručna služba (pedagog, soc. pedagog, psiholog), uvažavanje znanja, prijedloga i mišljenja roditelja, spremnost prihvatiti pomoć i prijedloge stručnjaka koji se bave darovitim

djecom, ravnateljica "sa stavom" (podrška i poticaj stručnoj službi i učiteljima, rješavanje problema s roditeljima druge djece, poticanje senzibiliziranja djece, omogućavanje edukacija stručnoj službi i učiteljima...).“

„Pedagogica me uputila gdje ga mozemo testirati i koja je procedura, uciteljica mu ipak tu i tamo nesto da i ako dodem sa konkretnim zahtjevom/idejom trudi se to ostvariti. Ali ja nisam strucna osoba i ocekujem od nje da dolazi s idejama sto da mi radimo s njim ako vec ona ne stigne a toga nema s njene strane.“

Na temelju navedenih odgovora možemo vidjeti da iako roditelji nisu zadovoljni kompetencijama učitelja, navode da su učitelji njihove darovite djece otvoreni prema radu te se trude kako bi zadovoljili obrazovne zahtjeve darovite djece. Iako se roditelji susreću i sa učiteljima koji ne pokazuju interes za rad s darovitom djecom, postoje i oni koji su vrlo motivirani za takav rad te pokazuju spremnost i toplinu za rad s djecom. Isto tako neki roditelji navode da su imali veliku pomoć od stručnih suradnika škole koji su spremni pomoći roditeljima i djeci kako bi se zadovoljile njihove potrebe.

Na pitanje „Ako imate još neki komentar , a do sada niste imali prilike iznijeti/ili o tome nešto reći, slobodno upišite“ najviše roditelja zabrinuta je oko školskog pristupa prema darovitoj djeci. Roditelji smatraju da se u školi ne cijeni i ne potiče različitost. Osim toga roditelji smatraju kako je u školama potrebno više testiranja te programa u koje bi se i oni mogli uključiti. Roditelji su zabrinuti za psihološko stanje svoje darovite djece te smatraju da bi se ostali učenici, roditelji te osoblje škole trebalo više upoznati sa različitostima te kako ih cijiniti i njegovati.

„Jako je važno razumijevanje "unutarnjeg svijeta" darovite djece, inače se čini ogromna šteta djetetu. Osim što su frustrirani zbog neodgovarajuće nastave, teško im je što su senzorno preosjetljivi, disharmonični u mentalnom i emocionalnom razvoju i još puno, puno toga. Osjećaj prihvaćenosti, razumijevanja i podrške u školi je važan i za emocionalnu stabilnost djeteta i za napredovanje u obrazovanju. Ako je nesretno, neće ostvariti svoje potencijale, a isto tako, ako ne ostvaruje svoje potencijale, biti će nesretno.“

„Bilo bi dobro kad bi škola imala obavezno testiranje sve djece kako bi se utvrdila potencijalna darovitost i kod djece koja ne iskaču odmah kao takva, a šta bi vjerojatno olakšalo i roditeljima i učiteljima kad bi znali kako usmjeriti takvo dijete.“

„Smatram da naše školstvo uopće nije poticajno ni spremno za rad sa "drugacijim" učenicima, odnosno da je malo učitelja koji motiviraju djecu na djecu. Nas je sustav zastario i za odgajatelje i učitelje ne idu ljudi koji u tome vide "poziv" što je neophodno da bi tako važan "sustav" funkcionirao. Utjecaj odgajatelja i učitelja je jako velik (na svako dijete) i to može raditi samo netko tko istinski vjeruje u svoje zanimanje, netko tko istinski postuje razlicitosti i vjeruje u to da je drugacije dobro, da drugacije čini svijet boljim, jer ako smo svi isti i vjerujemo u iste stvari nema pomaka i napretka. Samo sumnja, drugaciji način shvaćanja i preispitivanja radaju nove ideje i svijet se samo tako razvija. Na prijemne ispite navedenih zanimanja treba uvesti psihološka testiranja i dopustiti upis samo onima koji su svjesni toga da su oni ti koji mijenjaju svijet i čine djecu da razmišljaju (roditelji to ne mogu sami, sustav ih u tome mora podržati inace je sve uzalud).“

„Iako smo postigli odličnu suradnju s psihologom škole, (veliko hvala, jedina je u početku pokušala shvatiti), misli da veći dio posla koji odradjuje ne bi bio potreban da ostali u školi ali i roditelji žele prihvatiti djecu kao različitu a ne kao vojsku. Pomoglo bi identifikacija djece i tada pomoć i edukacija roditeljima jer puno roditelja ne razumije, pod utjecajem okoline da se dijete treba biti kao većina, da ne budu tužni zbog toga već sretni provode vrijeme sa svojim djetetom i pomognu tako i sebi i njemu. S programom koji imaju škole često učitelj nema vremena za dodatne sadržaje a često niti osmijeh niti blagost i podršku. Puno je na roditeljima tražiti, pitati, razumijeti dijete, nuditi pomoć i razne aktivnosti. Ne očekivati samo od škole ako ne ide, vrijeme brzo leti za dijete čekajući promjene.“

Iako sve više škola uvodi programe za darovitu djecu, možemo vidjeti da škole još uvijek nisu spremne uvažiti specifične i posebne zahtjeve koje donosi rad s darovitom djecom. Roditelji smatraju da škole ne obraćaju preveliku pažnju na emocionalno stanje darovite djece što može rezultirati zatvaranjem djeteta u sebe te lošim školskim uspjehom. Mnoga darovita djeca imaju teškoća s regulacijom svojih emocija te su često označeni kao preosjetljivi. Više edukacija za

učitelje, slušanjem roditelja te uključivanjem stručnih suradnika, moglo bi se stvoriti poticajno okruženje u kojem će se dječji dar njegovati, a ne ignorirati i zapuštati.

7. ZAKLJUČAK

Važnost suradnje između roditelja i škole glavna je tema mnogih istraživanja. Zajedničko djelovanje roditelja i učitelja te partnerski odnosi neophodni su za stvaranje pozitivnog školskog okruženja. Osim što kvalitetna suradnja pridonosi boljem akademskom uspjehu učenika, ona također pozitivno utječe i na dječje cjelokupno ponašanje. Ukoliko roditelji i učitelji pokazuju spremnost na suradnju kod djece se stvara pozitivan pogled na školu i obrazovanje i povećava se njihovo poštovanje prema učitelju i aktivnostima koje obavljaju u školi. Kao i kod sve djece, stavovi roditelja imaju veliku ulogu i u životu darovite djece te ukoliko oni ne pokazuju zainteresiranost za obrazovanje, ovi stavovi prenijet će se i na stavove djece. Iako nije provedeno puno istraživanja na temu suradnje roditelja darovite djece s školom, istraživanja provedena u inozemstvu pokazuju da darovita djeca čiji su roditelji pokazali veliki interes za uključivanje u obrazovanje djeteta i koji održavaju suradnju s školom, ostvaruju bolji akademski uspjeh od darovite djece čiji roditelji nisu u velikoj mjeri zainteresirani za suradnju.

Kao glavni pružatelji obrazovanja u školi, posao je učitelja da se prilagodi potrebama i zahtjevima svih učenika u razredu kako bi ostvarili svoj puni potencijal. Sukladno tome učitelji moraju upoznati posebne potrebe koje imaju darovita djeca, a te informacije mogu dobiti jedino uspostavljanjem partnerskih odnosa s roditeljima i uspostavljanjem međusobnog povjerenja. Kako bi se zadovoljile sve potrebe darovite djece potrebno je da roditelji aktivnosti i sadržaje koje dijete upoznaje u školi, uvedu i kod kuće. Uvođenjem aktivnosti iz škole, osigurava se optimalan razvoj darovitog djeteta, te je za ovakav oblik suradnje ključna stalna komunikacija s učiteljem kako bi roditelji implementirali pogodne oblike rada u kućnom okruženju. Stvaranjem ravnopravnog partnerskog odnosa u kojem se obje strane osjećaju cijenjeno i slobodnima da iznesu svoje stavove i mišljenja rezultirat će redovitom i detaljnom komunikacijom te će roditelji pravovremeno dobivati informacije o svojoj djetetu, školskim aktivnostima, obavezama i postignućima.

S obzirom na važnost zajedničkog rada roditelja darovite djece i škole, svrha istraživanja koje je predstavljeno u ovom radu bila je ispitati stavove roditelja darovite djece o otvorenosti škole na suradnju, potencijalnim preprekama za uspješnu suradnju, zadovoljstvo uspostavljenom komunikacijom te utjecajem koji imaju na obrazovanjem svojeg djeteta.

Prvi zadatak istraživanja bio je ispitati zadovoljstvo roditelja darovite djece sa pristupačnošću škole, učitelja i ravnatelja za suradnju. Ovaj zadatak ispitan je kroz 6 čestica koje su se odnosile na otvorenost škole odnosno koliko se roditelji osjećaju dobrodošlo u školi, spremnost učitelja i ravnatelja na razgovor, spremnost škole na uvođenje edukacija za učitelje i roditelja te postupanje učitelja prema roditeljima darovitog djeteta. Rezultati istraživanja pokazuju da roditelji smatraju kako se učitelj odnosi prema njima s poštovanjem, mogu lako s učiteljem razgovarati te također smatraju da su dobrodošli u školu te obratiti se ravnatelju ukoliko im je potreban razgovor. Iako su roditelji zadovoljni pristupačnošću učitelja i ravnatelj, većina roditelja smatra da škole još uvijek nisu spremne na organiziranje edukacija za učitelje i roditelje.

Drugi zadatak istraživanja bio je utvrditi prepreke u suradnji između škole i roditelja darovite djece. Ovaj zadatak bio je ispitan na temelju 4 čestice koje se odnose na školu kao prepreku u suradnji, roditelja kao prepreku, učitelji te kompetencije učitelja. Na temelju rezultata možemo zaključiti da roditelji darovite djece smatraju da je najveća prepreka za suradnju nedovoljne kompetencije učitelja. Nadalje kao prepreka za suradnju ističe se škola, dok većina roditelja smatra da oni nisu prepreka u suradnji sa školom.

Treći zadatak istraživanja bio je ispitati zadovoljstvo i kvalitetu uspostavljene komunikacije s učiteljem i školom. Ovaj zadatak ispitan je kroz 3 čestice koje se odnose na kvalitetu i kvantitetu informacije koje roditelji dobivaju, načinima na koje ih se uključuje u rad te dostupnost učitelja na razgovor. Na temelju rezultata možemo zaključiti da iako su roditelji zadovoljni kvalitetom komunikacije te dostupnošću učitelja na razgovor, mnogi nisu zadovoljni načinima na koje se mogu uključiti rad. Ispitujući kvalitetu i kvantitetu komunikacije, možemo vidjeti kako su roditelji pretežito naviknuti na tradicionalne oblike suradnje.

Četvrti zadatak istraživanja bio je iznijeti stavove roditelja o utjecaju roditelja na obrazovanje vlastitog darovitog djeteta i njegovog rada u školi uključivanjem u rad škole. ovaj zadatak ispitan je kroz 6 čestica koje se odnose na zadovoljstvo s utjecajem na obrazovanje i rad škole, uvažavanje roditeljskih prijedloga, školsko poticanje na uključivanje u rad i sudjelovanje u pisanju domaćih zadaća i projekata te zadovoljstvo suradnjom općenito. Na temelju rezultata možemo zaključiti da roditelji nisu zadovoljni načinima na koje mogu utjecati na rad i obrazovanje svojeg djeteta iako ih škola podržava u radu kod kuće te većina iznosi mišljenje da su njihovi prijedlozi dobro došli i korišteni u radu u školi.

U Republici Hrvatskoj suradnja roditelja i škole i dalje najviše postoji u tradicionalnom obliku te se ostvaruje putem roditeljskih sastanaka i individualnih razgovora. Na temelju navedenih rezultata možemo vidjeti da iako su roditelji zadovoljni komunikacijom sa školom te njezinom pristupačnošću, oni i dalje nemaju veliki utjecaj na obrazovanje svojeg darovitog djeteta te na rad škole. U ovim oblicima suradnje roditelji sudjeluju kao pasivni promatrači odnosno primatelji informacija, što se ne bi smjelo događati već bi ih se trebalo poticati na suradnju, aktivno sudjelovanje, iznošenje vlastitih iskustava i prijedloga za poboljšanje rada škole.

Kako bi se poboljšala suradnja roditelja darovite djece i učitelja potrebno je roditelje maknuti iz uloge pasivnih promatrača te ih aktivno uključiti u planiranje i provedbu rada. Odgoj darovite djece mnogim roditeljima stvara stres i osjećaj da nisu dovoljno dobri za svoje dijete. Učitelji, škola i stručni suradnici roditeljima bi trebali pružiti pomoć kako bi se ostvarilo poticajno okruženje koje je darovitoj djeci prijeko potrebno. Ovo se može ostvariti organiziranjem edukacija za roditelje i učitelje, provedbom zajedničkih radionica i otvorenom komunikacijom. Darovita djeca pokazuju veliku znatiželju, stalno postavljaju nova pitanja, ubrzano uče, imaju razvijeno kritičko mišljenje u ranoj dobi. Važno je da učitelji i roditelji zadovolje njihovu potrebu za znanjem kako ne bi izgubili svoj dar. Iako je tijekom suradnje roditelja i učitelja naglasak na obrazovnom aspektu, vrlo je bitno da roditelji i učitelji tijekom rada ne zaborave na emocionalno stanje djeteta te njegove socijalne vještine. Rad s darovitom djecom iziskuje puno strpljenja i pažnje. Kako se djeca ne bi osjećala izdvojeno od svojih vršnjaka važno je da roditelji i učitelji suradnjom osiguraju takvu okolinu u kojoj će djeca moći ostvariti pravilan emocionalan razvoj te raditi na svojim socijalnim vještinama. Kao što učitelji ne mogu sami na sebe preuzeti obrazovni dio, tako i učitelji trebaju pružati roditeljima određena znanja i vještine kako bi im pomogli u odgoju. Zajedničkim ulaganjem, ravnopravnim partnerstvom i otvorenom komunikacijom roditelji i učitelji mogu pomoći darovitoj djeci da ispune svoje potencijale te da njihovi darovi ne postanu zaboravljeni.

8. LITERATURA

1. Bailey, L. B. (2006). Examining gifted children who are economically at-risk to determine factors that influence their early reading success. *Early Childhood Education Journal*, 33(5), 307-315.
2. Bloom, B (Ed.) (1985). *Developing talent in young people*. New York: Ballantine Books
3. Bornstein, M (2002), *Handbook of Parenting Volume 5 Practical Issues in Parenting*, Mahwah, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates, Inc
4. Campbell, J. R., & Verna, M. A. (2007). Effective parental influence: Academic home climate linked to children's achievement. *Educational Research and Evaluation*, 13(6), 501-519
5. Cunningham, C., Davis, H. (1985). *Working with parents: Frameworks for collaboration*. Milton Keynes: Open University Press
6. Čudina-Obradović, M (1990), *Nadarenost-razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*, Zagreb, Školska knjiga
7. Distin, K (2006), *Gifted Children*, London, Jessica Kingsley Publishers
8. Elkind, D (1988), *Mental Acceleration*, *Journal for the Education of the Gifted* (Vol. 4, 755-756)
9. Epstein, J (2011), *School, Family, and Community Partnerships (Second edition)*, Philadelphia, Westview Press
10. Epstein, J. L. (1995). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 76(9).
11. Gallagher, J (2000), *Unthinkable Thoughts: Education of Gifted Students*, *Gifted Child Quarterly*, (Vol 44, izdanje 1, 5-12)
12. Hornby, G (2011), *Parental Involvement in Childhood Education*, New Zealand, © Springer Science+Business Media

13. Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational Review*, 63(1), 37–52.
14. Jolly, J. L. & Matthews, M. S.. (2012). A critique of the literature on parenting gifted learners, *Journal for the Education of the Gifted*, 35 (3), 259-290.
15. Jolly, J., Treffinger, D., Ford Inman, T., Smutny, J (2011), *Parenting gifted children, USA, National Association for Gifted Children*
16. Klein, B (2007), *Raising Gifted Kids (Everything You Need to Know to Help Your Exceptional Child Thrive)* , New York, American Management Association
17. Koren, I (1989), *Kako prepoznati i identificirati nadarenog učenika*, Zagreb, Školske novine
18. Kreger Silverman L (2013), *Giftedness 101*, New York, Springer Publishing Company, LLC
19. Lee-Corbin, H., & Denicolo, P. (1998). Portraits of the able child: Highlights of case study research. *High Ability Studies*, 9(2), 207-218.
20. Lukaš, M. i Gazibara, S. (2010.) Modaliteti suradničkih odnosa školskog pedagoga i roditelja. [Online] 56 (24/prosinac). Str. 210-229. Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=94968
21. Maleš, D. (1996.) Od nijeme potpore do partnerstva između obitelji i škole. [Online] 5 (1/siječanj). Str. 75-85. Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=51207
22. Miljević-Riđički, R., Vizek Vidović, V (2011), *Suradnja roditelja i škole u Hrvatskoj: sličnosti i razlike urbanih i ruralnih sredina*, *Sociologija i prostor*, 49 (2011) 190 (2): 165–184
Minneapolis, MN: Free Spirit Press.
23. NARODNE NOVINE (1991.) *Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju I obrazovanju darovitih učenika*, Zagreb, NN 34/1991-967. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1991_07_34_967.html
24. NARODNE NOVINE (2010.) *Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi*. Zagreb: Narodne novine d.d., 87/08., 86/09.,

92/10. i 105/10.-ispr., str 1-7. Dostupno na:
http://www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/propisi/Pravilnici_06.pdf

25. Robinson, N. M., Lanzi, R. G., Weinberg, R. A., Ramey, S. L., & Ramey, C. T. (2002). Family factors associated with high academic competence in former head start children at third grade. *Gifted Child Quarterly*, 46(4), 278-290.
26. Rogers, K. B., & Silverman, L. K. (2001). The physical, social, emotional and environmental differences of profoundly gifted children: A comparative study. In N. Colangelo & S. G. Assouline (Eds.), *Talent development IV: Proceedings from the 1998 Henry B. and Jocelyn Wallace National Research Symposium on Talent Development* (pp. 419–423). Scottsdale, AZ: Great Potential Press.
27. Rosić, V., Zloković, J. (2003.) *Modeli suradnje obitelji i škole*. Đakovo: Tempo
28. Snowden, P. L., & Christian, L. G. (1999). Parenting the young gifted child: Supportive behaviors. *Roeper Review*, 21(3), 215-221.
29. Sternberg, R., Davidson, J (2005), *Conceptions of Giftedness Second Edition*, New York, Cambridge University Press
30. Thurstone, L. (1943) *Primary Mental Abilities*, Chicago, University of Chicago Press
31. Winebrenner, S. (2001). *Teaching gifted kids in the regular classroom* (2nd ed.).
32. Winner, E. (2000). The origins and ends of giftedness. *American Psychologist*, 55, 159–169.
33. Wolfendale, S. (Ed.). (1989). *Parental involvement: Developing networks between school, home and community*. London: Cassell
34. Yildiz, S., Altay, N (2021), The parenting attitudes and effects on their gifted children, *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 9(2), 123-132